

Izhaja vsa tiskana in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dan praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodajane v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellertitz v Nonskih ulicah in Lebanu v Erdijevem tekalšču po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Državni zbor.

Kakor je znano, so dalmatinski državni poslanci Klaić, Vuković in Perić, posredovali pri ministerskem predsedniku Körberju, da bi ta izposloval pri cesarju avdienco za dalmatinske deželne poslance, za pojasnilo razmer na Hrvaškem in da izprosijo cesarjeve pomoči prid v zatiranim Hrvatom. Ministerski predsednik pa je odklonil posredovanje, češ, da se ne sme vtičati v ogrske razmere. Dalmatinski poslanci so nato prepustili vse nadaljnje korake „Slovanski zvezi“. Ta je pa v torek pred sejo poslanske zbornice sklenila, da poslanec Bianchini v obliki vprašanja spravi stvar zopet v razgovor, ker ni bilo upanja, da bi nujni predlog dobil potrebno večino. Vsled tega je prečital poslanec Bianchini v torkovi seji poslanske zbornice sledeče vprašanje:

„Ni mogoče opisati vtisa, ki ga je napravilo na vse jugoslovanske poslance postopanje prvega svetovalec krone. Ne vemo, ali bi to obsojali ali globoko obžalovali. S tem, da je bila avdienco odklonjena, je iznova dokazano, da vlada prezira naše narodne pravice. To je nov dokaz žalostnega servilizma, ki ga naša vlada kaže nasproti vsemočnim madjarski oholosti. Zgodovina se dokaže, da se pod vlado dr. pl. Körberja iz neutemeljenih državnopravnih ozirov ovira zveza mej krono in prebivalstvom. Doslej smo smatrali kot naravno pravo, da se more v zadnjem trenutku govoriti s cesarjem in kraljem; in v prvi vrsti so poklicani v to zastopniki naroda. Vsak zasebnik more odkloniti neljubega obiskovalca. Bistvo monarhičnega načela pa je, da je kralj doma za zastopnike ljudstva. Za hrvatski narod pa, ki je s krvo in solzami napisal mnogo listov slavne zgodovine habsburške hiše, kralj danes ni doma.

Vsak državljani se more obrniti do vladarja, le hrvatskemu narodu je to zabranjeno, ker mej narodom in krono stoji umrjoč mož, ki je slučajno ministerski predsednik in nima poguma, da bi se uprl madjarskim zahtevam. S tem je g. ministerski predsednik svoji državniški modrosti dal slabo spričevalo, žalil

je pravice ljudskih zastopnikov in hrvatskega naroda, ki si je za državo pridobil največjih zaslug.

V imenu svojih tovarišev najodločneje protestujem proti takemu postopanju ministerskega predsednika ter vprašam g. predsednika zbornice, ali ni s tem min. predsednik kršil pravice hrvatskih poslancev, in če jih je kršil, kaj hoče storiti, da varuje pravice poslancev. To vprašanje se tiče cele zbornice, ki naj dokaže, da ima proti Madjarom več poguma, nego naša vlada.“

Zbornični predsednik grof Vetter je odgovoril, da ne more v tem pogledu ničesar storiti ter se je skliceval na nek vladen komuniké, v katerem je bilo rečeno, da deputacija dalmatinskih hrvatskih poslancev ni mogla iz državnopravnih ozirov biti vsprejeta od cesarja.

Med viharimi mejklici je ministerski predsednik odgovarjal na Bianchinijevo vprašanje ter dejal, da ostane vedno na svojem stališču, da se namreč mi, ki živimo tostran Litave, ne moremo in ne smemo vtičati v ogrske zadeve. Nadalje je očital hrvatskim poslancem, da imajo razgreto fantazijo in da vse pretiravajo, kar poročajo o dogodkih na Hrvaškem. Körber je dalje očital Hrvatom, da trosijo neresnične vesti o dogodkih na Hrvaškem, da bi spravili Monarhijo ob čast, da je kulturna država. Na Hrvaškem — je nadaljeval Körber — se ni nič zgodilo; dve osebi sta bili smrtno ranjeni, ena pa lahko, to je vse. Nagli sod ni nobenega obsodil. (Bianchini: Vi lažete! Vi banov agent!) Körber je omenil tudi dogodke v Ljubljani, češ, da kroglice in kamni niso dokazi simpatije za hrvatski narod. Izrekel je upanje, da se ohrani mir na Slovenskem in konečno zastopal vnovič stališče, da hrvatske zadeve ne spadajo v dunajski državni zbor, češ, da imamo dosti svojih skrbi; od cesarja naj se pa ničesar ne zahteva, česar se ne more izpolniti.

S tem odgovorom, ki kaže vso mržnjo vlade do Jugoslovancev, je dr. Körber še bolj razburil jugoslovanske poslance.

Bianchini je potem povedal dr. pl. Körberju, da se bode zbornica morala baviti s tem njegovim odgovorom, ko

pridejo jugoslovanski poslanci pred njo z novim tozadevnim nujnim predlogom.

Na to je zbornica rešila nek Wolf-fov nujni predlog. Potem se je nadaljevala in končala razprava o nedeljskem počitku.

V ti seji je poslanec Vuković interpeliral ministerskega predsednika radi postopanja dunajske policije proti slovanskim visokošolcem, ki so demonstrirali proti hrvatskemu banu. Postopanje policije — je rekel Vuković — se ne dá kvalificirati; nekateri policijski funkcionarji so se zasramovali ves hrvatski narod. Vuković je zahteval, da se ti uradniki kaznujejo in vprašal Körberja, če hoče poskrbeti, da bo policija postopala tako, da ne bo vsak moral misliti, da Dunaj leži v kaki azijski satrapiji. Dr. Körber je tudi na to interpelacijo odgovoril in rekel seveda, da je policija postopala popolnoma pravilno.

Na to je poslanec Prohazka interpeliral min. predsednika zaradi volitve tržaškega župana dr. Sandrinelli-ja. Povdarjal je, da je pri tej volitvi irredentiistična stranka razvila italijansko zastavo ter zahteval, da se volitev ne potrdi, dokler upravno sodišče ne razsodi o protestu proti volilnim sleparijam.

Prihodnja seja bo v petek dne 5. junija.

Životopisne črtice o banu grofu Jožefu Jelačiću pl. Bužimskemu.

(Spisal M. Mihajljevič.) (Konec.)

Vsa Hrvatska je žalovala po svojem vrljem sinu in vse gimnazije na Hrvaškem so imele na dan njegovega pogreba prosto. Pogreb se je vršil dne 23. maja 1859. Za njim je bil imenovan banom F. Z. M. baron Šokčević (Srb), na kateri stopinji je bil le eno leto (1860). Potem je pa prišel za bana naš rojak F. Z. M. Ivan grof Coronini iz Št. Petra pri Gorici, bivši vzgojitelj našega cesarja. Bil je tudi on komaj eno leto ban, ob času prelazne dobe iz absolutizma v ustavno dobo (l. 1860-61). Menda je imel gotovo tudi on najboljše namene za Hrvate, vendar kot ptujec si ni mogel pridobiti ljubezni in zaupanja Hrvatov, ki so pri neki demonstraciji upili: „Nečemo Fur-

Evrope je zadela še večja „šiba božja“, kajti že 28. junija 1813. se je drznil cesar Napoleon I. pri nekem srditem pogovoru z avstr. ministrom Metternichom v Draždanih, ki je tiho in mirno pred njim stal, reči: „Gospod, vi niste bili nikdar vojak, Vi se niste, kakor jaz, učili zaničevati svoje in drugih življenje. Kaj je meni 200.000 mož?“

Tega strahovitega zaničevalca človeštva je slednjič zadela, kakor pravi tudi zgodovina, „sodba božja“; vzdignila so se vsa ljudstva ter pritiskala njegove vojske je proti Renu nazaj. Tudi naše ljudstvo se je vzdignilo po vseh slovanskih deželah ter pomagalo avstrijskim vojakom goniti Francoze. V ta namen je naš prvi slavni pesnik, Val. Vodnik, mnogo bramborskih pesmi zložil za naše vojske, kakor n. pr. „Bit' če, bit' če Avstrija za vse!“

Med mnogimi, ki so se v teh bojih v Primorju odlikovali, je tudi stotnik Lazarić, o katerem mi je tudi moj oče vedel marsikaj pripovedovati. Rojen je bil nekje pod Učko (Monte Maggiore) v Istri. Le en mali del Istre, tedaj okrog 30.000 duš z glavnim krajem Pazinom, je bil staro-avstrijski; večji del od blizu 100.000

lana za bana!“ Zato je pa rad dal ostavko, katero je cesar tudi vsprejel. (Lepo sliko njegovo v telesni velikosti in v krasni uniformi kot hrvatski ban, ima njegova rodbina v Št. Petru v orožarni sobi, kakor sem jo svoj čas tudi jaz videl.)

Dokler ni bila sklenjena nagodba med Hrvatsko in Ogrsko (l. 1867.), je vodil banske posle tako imenovan „hrvatski dvorni kancelar“ na Dunaju, takrat znani hrvatski pesnik Ivan Mažuranić in potem je bil imenovan tudi banom. Ker pa ni hotel tako postopati, kakor je to zahtevala madjarska vlada, je kot mož-poštenjak raje odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan neki baron Levi Rauch. Ta je ugajal madjarski vladi, pritiskal je mnogokrat Hrvate, domoljubne profesorje so ostavljali in prestavljali, opozicijski časniki se niso smeli v Hrvatski niti tiskati, ampak zunaj nje, kakor n. pr. se je moral tedanji „Pozor“ tiskati na Dunaju itd. To so bili „črni dnevi za trojedino kraljevino. Pa k sreči so bili le kratki. Za njim je v drugič banoval zopet učen pesnik Mažuranić (iz Vindola) nekaj let, potem grofa Josipovića in Pejačevića, kateri poslednji tudi ni hotel biti sluga Madjarov ter je raje odstopil. Za tem pride pa res nesrečni grobokop narodov (menda že l. 1883.), grof Khuen Hedervary, ki se vkljub nezmožnosti in tiranstva drži bolj trdno banske stolice, katera nese menda letnik 40.000 gld. ali 80.000 K, kakor pa klop volovske kože! Kako se bode njegovo banovanje zvršilo, ker je ves narod proti njemu, kdo ve to? Značajno za njega pa je to, kar so poročali listi o njegovi vrnitvi z Dunaja (t. j. 9. maja t. l.), da ko se je v soboto po noči ban pripeljal iz Budimpešte in se je vozil v svojo bansko palačo, obdajalo je njegovo kočijo 300 konjenikov, da ni mogel nobeden demonstrantov blizu! Mari ni tukaj smatrati narodov glas kot božji glas?! Naj bi šel raje k svojim gospodarjem v Budimpešto, katerim tako zvesto služi! Saj so Madjari njemu v čast imenovali neko tamošnjo ulico „Hedervary-uteza“. Pač ne bodo imeli Hrvatje nobenega povoda postaviti mu kak spomenik, pač pa bode preklet njegov spomin na veke, ker je prinesel toliko zla na cesarju in veri

duš skoz stoletja pa pod beneškim levom, je šele po pogodbi v Campoformio 1897. prišel pod avst. vlado, kateri jej je zopet odvzel po komaj devetih letih (1806.) požunski mir. Da bi si to ozemlje osvojil, se je podal stotnik Josip Lazarić z Reke, vzešši seboj le enega častnika, enega korporala in 47 mož pešcev pa 6 huzarjev, vsi sami Hrvatje, brez topov, dne 2. sept. 1813. Po reškem ali kvarnerskem zalivu, je plul angleški admiral Freemantle, da bi pomagal cesarskim podvzetjem, kjerkoli bi bilo to mogoče. Že zvečer istega dne (2. sept.) je prišla ta mala četa s svojim četovodjem Lazarićem onstran Učke, v Vranjo, kjer mu je prinesel neki sel, poslan od kaplana Pikota iz Gračišća, zvestega pristaša Avstrije, opomin, da se iz Pazina pomika zdatno sovražno krdelo tje proti Učki. Ne da bi se le kaj prestrašil, se je vzdignil Lazarić v jutro proti Pazinu nasproti 20 krat močnejšemu sovražniku. On je dobro vedel, kako močno upliva materni jezik na ljudi, poznal je razmere dežele in ljudi in bil je še od vojske 1809. sem v dobrem spominu pri svojih rojakih.

(Konec pride.)

LISTEK.

Kako je stotnik Lazarić v jeseni 1813. Istro osvobodil.

(Spisal M. Mihajljevič.)

„Bit' če, bit' če Avstrija za vse!“ Vodnik.

Vselej so bili avstrijski Slovani v ospredju, kadar je bilo treba cesarja in Avstrijo braniti z mečem in s krvojo. Žal, da nam je premalo znana naša, posebno slovenska zgodovina in vendar je zgodovina učiteljica bodočnosti, ki vrstnike vspodbuja k hrabrim in domoljubnim činom. Moj dobri pokojni oče, ki je bil ob svoji smrti 81 let star, mi je marsikaj pripovedoval o vojskah Napoleona I. po ustnem sporočilu in je s tem tudi mene spodbudil k veselju, pečati se z zgodovino, v kolikor mi je to po danih virih mogoče. Tako mi je med drugim pripovedoval o hrabrosti Jelačića bana in njegovih Hrvatov-graničarjev, o Moškovičih (Rusih) in njih vojskah z Napoleonom in s krvoločnim Turčinom, pa tudi o Laudanu in drugih zgodovinskih junakih. In veste še o komu? O stotniku, pozneje generalu Lazariću, istrskemu Hrvat, kako je on gonil l. 1813. Francoze pred seboj s svojo

malo četo, oboroženo večidel le s cepci, le malo jih je imelo domače lovske puške. Ravno o tem junaku, ki je, žal, že pozabljen in morda tudi večini čitateljev „Gorice“ še neznan, sem se namenil nekaj spisati za „Listek“, da se ta junak našega Primorskega, oziroma Istre, otme pozabljenosti. Znano je, kako kruto in brezobzirno je korzikanski osvojilec, Napoleon I., veliki del Evrope podjarmil in samooblastno gospodaril po sredini iste in da so prišle tudi slovenske dežele z Dalmacijo in Hrvatsko do Save (s štirimi graničarskimi polki) pod imenom „kraljestvo Ilirija“ ali „7 ilirskih pokrajin“ (1809—1814.) pod njegovo oblast.

Napoleon I. je postavil za svojega namestnika teh pokrajin maršala Marmonta, s sedežem v Ljubljani. Toda po neprimerno strahovitem porazu v Rusiji, kjer sta mu generala „Zima“ in „Glad“ uničila do malega vso njegovo iz skoraj vse Evrope zbrano armado, okrog 600.000 mož, z vsemi vojnimi pripravami vred, se je začelo rušiti njegovo z nasiljem in s topovi utemeljeno cesarstvo (zato ga imenujejo nemški zgodovinarji „den Kanonenkaiser“!). Pa ni čudo, da to „šibo“

vedno zveste Hrvate, kar nam pričajo ravno ti dnevi žalosti.

Hrvate pa naj osrečuje v tej borbi spomin na njih slavnega bana Jelačića in njegov krasen broneni spomenik na trgu Ilica, v katerega odkritju naj sledi h koncu tega spisa še par črtic. Da bode hrvatski narod postavil svojemu pokojnemu slavnemu banu lep spomenik, to upanje se je tudi izpolnilo. V kratkem času se je zanj nabralo nad 100.000 gld. Delo se je oddalo slavnemu ulivarju spomenikov Fernkornu na Dunaju in je stalo 105.000 gld., kakor sem to slišal v Zagrebu 1. 1874., ko sem si šel prvokrat ogledat isti kip.

Kip se je odkril dne 16. decembra l. 1866. S tesnim srcem je pričakoval ves narod ta slavni dan odkritja. Vsa zagrebška posadka in en batalijon graničarjev se je postavila na velikem trgu Ilica, in velika udeležba vseh slojev naroda iz vseh delov dežele je pričala, kako zelo se časti spomin prezasluznega bana grofa Jelačića. Na velikem trgu se je gnetel narod praznično oblečen, glava ob glavi je stala na trgu in ob bližnjih ulicah, da bi videli krasen kip velikega bana. Mlado in staro je zapustilo zgodaj svoj dom. Graničarji zagorelega obraza, so stali v vrstah, oni, ki so se borili pod njegovim poveljništvom kot levi na ogrskem bojišču. Kdo bi mogel vedeti, kaj so si oni danes mislili? Serezani, ti rudeči levi (imeli so namreč rudeče plašče), so jecljajoči klicali njegovo nepozabljivo ime; oni, ki so spali pred njegovim šotorom, da so čuvali njegovo dragoceno življenje, so prišli danes k tej slavnosti. Stari zagrebški kardinal Haulik z obilno duhovščino v belih koreteljnih, je prišel iz cerkve sv. Štefana, da blagoslovi v bron ulitega junaka. Pa saj je ves narod blagoroval njega in njegov spomin. Hipoma pade zaveza in kardinal moli blagoslovno molitev ter poskropi z blagoslovljeno vodo broneni kip. Narod pa zakliče: „Slava mu, slava našem Jelačiću!“ Kip njegov pa je takšen: Na granitnem stojalu stoji broneni konj v pravi velikosti; vse posamezne žile in ude mu je videti, ves kot bi bil res živ. Ban pa v krasni banski opravi z bansko čepico na glavi in ozkih blačah s cipelami (čizmi), držeč v desni roki zakrivljeno sabljo, obrnjeno proti Ogrski, preteč kakor k borbi z njo. Dozdevalo se je tedaj, kakor da še zapoveduje navzočim graničarjem. Ker ga ubogajo, mu prezentirajo s puškami, stare zastave ga pozdravljajo, poklanjajoč se mu k nogam. Trikrat nabasajo graničarji puške in vsak strel velja njegovim častim. Ljudstvo je potem celo v svojem navdušenju pravilo, da se je tedaj njegov život zganil, da je lahko glavo poklanjajoč se zahvalil, in ko je navdušenje bilo neizmerno, da je hotel govoriti, pa ves ginjen ni mogel ter je molčal! —

Pač bi človek danes želel, da bi stopil slavni ban doli raz konja, ter zopet banoval svojemu milemu narodu, kakor l. 1848-49. A sedanji grobokop hrvatskega naroda naj bi pa jahal kako mršavo madjarsko kljuse čez Donavo nazaj v Mažarorsag! Pa ustajenja dan mora priti tudi našim milim bratom, ker Bog je še pravičen in ako velja še rek: „Iustitia regnorum fundamentum“.

Dopisi.

Iz Velikih Žabelj, 19. maja 1903. — Znani dopisnik v „Soči“ št. 39. je vrgel raz sebe zadnji plašč, pod kojim je skrival že leto časa sem, svojo duševno nagoto. Ko bi verovali, da je naš dopisnik prijatelj darvinizma, kateri uči, da je vsled podedovanja tri četrtine ljudi norih, priznati bi morali posledice in bacile „istega“ v dopisu našega orjaškega dopisnika. Svesti si pa, da bi ne hotel biti oboževatelj darvinizma, dasiravno bi se mu lahko iz dopisa spričevalo napravo, da spada v resnici k onim trem četrtinam, nadejamo se tem potom priti do mirnega sporazumljenja. V odgovor Vam bodi sledeče:

Prišel ste v dopisu med drugim do

slavlja gospodarskega sveta za časa zadnje dobe. Po Vašej sodbi prepuščamo torej zasluge za pridobljeno faro „istemu“; ali vendar zasluge, katere „ga“ venčajo, ne odvajajo budalosti, koje so se vršile ravno v tej dobi. Glede razpisa župnikove službe, katero tako oblastno zahtevate, smo uverjeni, da Vas, kot vplivno osebo, knezo-nadškofjski ordinarijat precej vsliši. A na nekaj Vas moramo vseeno opomniti g. dopisnik; pravite namreč, da spomin na Ricmanje se ni še izgubil iz Velikih Žabelj. Menimo pa, da bivši gosp. svet je dovolj sanjal o tem, ali ljudstvo je v kljub temu, kakor se razvidi, zelo udano in spoštuje častitega g. vikarja, razun Vas in Vaših par levitov. Vam pa svetujemo, da pristopite k veri, katera Vas po svojih zakonih reši križa, brez da bi iskali pri posvetni oblasti pomoči, in Vas rešila, da ne bi tako naporno v svojem stanovanju miši plašil.

Nadalje ste se v „Soči“ spravil na č. g. vikarja. Pišete: „Proč s tem zelenim ošabnežem, ki drugim podtika šuntanje, pa je sam največji hujskač“. Ker je pa zadnja iskrica morale in resnicoljubnosti v Vas zamrla, zato se nam ne zdi vredno odgovarjati na nesramne napade na našega uzor-duhovnika, katerega le iz osebne zavisti prav po nedolžnem napadate. Prav po pravici ste pa omenjeni stavek le o sebi zapisali: „Kdor ni popolnoma slep, vidi dobro, kateri je največji hujskač“, da bi bil pa tisti, katerega Vi imenujete, proti temu pa protestuje cela občina, izvemši par njegovih sovražnikov. Kar se pa tiče deželnozborskih volitev, Vas pozivljamo, da navedete kronico, darovano v namen agitiranja. Kdo ščuva sosedu na sosedu? Kdo je spravil občino v medsebojno sovraštvo, ko ne Vi g. dopisnik? Pomnite pa, da mi ostane še vedno Veliko Žabeljci sosedje med seboj, g. vikar tudi mogoče naš duhovnik, med tem ko boste Vi po svetu tavalili se sneženo stalnostjo.....

Glede vrta, naj si bo prav obdelan ali ne, Vas nič ne briga. Mogoče pa imate g. d. skomino po njem, da bi v slučaju, nevihte in groma..... v njem zavetja iskal? Napačno je pa sumničiti, da bi bil kdo v naši občini dopisnik „Gorice“, posebno pa najmanj tisti, kojega pozivljate za dokaz imenovanja pobalinov, dočim ste jih pa Vi pred kratkim nekatere, izmed onih, h kojim tudi Vi spadate, za barabe krstili.

Dalje. Mi sicer ne znamo, ali je omenjena obsedena oseba „klerikalka“ ali „liberalka“, toliko pa nam je znano, da se je nje soprog o nji izjavil, da nima samo enega h..... v sebi, ampak mnogo. Sicer pa g. d. bi bilo za Vas mnogo boljše, da bi o tem molčali, ter se tiščali v miru za pajčevino, kakor oni ubegli kralj, in ob enem ne trgali zagrinjala pozabljivosti. Ker ste pa sami isto pretrgali, evo Vam: O kateri osebi je bilo po pritožbi nekoga, okrajno sodišče mnenja, da se mora zdravniško preiskati, in tako dognati, je li so vsa kolesca v njeni glavi v redu? Pri kateri ženski se je našlo kuhinjsko orodje.... in kronice, v postelji? Katera je bila tako hrabra, da je zaprta čakala svojega soproga z čudnim orožjem...., ko je po nevarni hoji v stanovanje prišel? itd. Bodi pa o tem dovolj. Ako pa g. d. še sedaj niste prepričan, katera je ona ženska, in hočete še nadalje o nji govoriti, pazite, da ne postane kdo pisatelj „Romana“ brez Vašega dovoljenja.

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

Poslanska zbornica imela bode toraj šele v petek po binkoštnih praznikih zopet svojo sejo. Glavna točka dnevnega reda te seje bode proračunski provizorij. Čehi svoje nadaljne taktike dosedaj še niso določili. V ta namen pa se snidejo k posvetovanju že koj prve dni junija in sklenili bodo tedaj, ali naj se od njih strani tudi sedanji računski provizorij pasira ali ne. Ako Čehi sklenejo, da bodo proti proračunskemu provizoriju obstruirali, potem je gotovo, da odgodi koj vlada državnozborsko zasedanje, ter da si zagotovi proračunski provizorij s paragrafom 14.

Ako bi pa Čehi ne obstruirali proti proračunskemu provizoriju, potem bi trajalo sedanje državnozborsko zasedanje celo do meseca julija. Carinski in nagodbeni odsek končata svoje delo najbrže že v prvi tretjini meseca junija. Mnogo je seveda odvisno tudi od ogrskih parlamentarnih razmer. Kdaj da bode tudi naš parlament v plenumu razpravljal o carinskem tarifu in pa o nagodbenih zadevah z Ogrsko.

Sicer pa soditi po poročilih, ki prihajajo z Dunaja, se Mladočehi zopet pripravljajo na obstrukcijo. „Slovenec“ prijavlja v tem pogledu tole brzoglavko: „Mladočehi resno nameravajo proračunski provizorij obstruirati. V posebni seji se je sklenilo pripraviti vsa sredstva za obstrukcijo. Nadaljno postopanje bo urejeno pri izvrševalnem odboru in po parlamentarni komisiji. K seji so prišli tudi zastopniki Jugoslovčanov, drž. posl. Vuković, Ploj in Biankini, ki so poročali o velikanskem razburjenju, ki vlada vsled Körberjevega govora mej jugoslovanskimi poslanci. Došlo je do sporazumljenja, da se uredi skupno postopanje. V slučaju, da Mladočehi obstruirajo, ni izključeno, da se jim pridružijo Jugoslovani“. Naš parlamentarni in sploh naš noutrajni politični položaj, postaja toraj vedno kritičnejši in ni izključeno, da ne postane min. pred. dr. Körber žrtev Hedervaryjeva. Jugoslovanski posl. bodo pričeli proti njemu najodločnejšo akcijo, in da postane ta toliko uspešnejša, združili se bodo, kakor vse kaže, prav tesno z Mladočehi.

Dogodki na Hrvaškem.

Dalmatinski poslanci so na predlog načelnika hrvatske stranka prava dr. Trumbića, sklenili izdati proglaš na hrvatski narod in na široko javnost, v katerem se opiše faktično stanje. Stilizacija tega proglaš poverilo se je po sebnemu odseku. V terek je imela „Slovanska zveza“ na Dunaju sejo, v kateri je bila soglasno vzprejeta sledeča izjava: „Vpitje hrvatskega naroda na pomoč proti nezakonitemu režimu bana Khuena Hedervaryja, obrača se na ves civilizovani svet in je pri vseh narodnostih v kraljestvih in deželah zastopanih v državnem zboru, naletela na simpatičen odmev. Toliko bolj pa obsoja klub izgred, ki so se v noči med 24. in 25. t. m. godili v Ljubljani in se nadeja, da sodnijska preiskava dobi krivice in jih bo mogla izročiti zasluženi kazni.“

Bivši deželni posl. Potočnjak, ki je zaprt v Zagrebu, ker se zvrča nanj največja krivda zaradi dogodkov na Hrvaškem, je v zaporu obolet. V sredo po noči so se zopet vršili hudi izgredi v Križanah pri Crkvenicah. Demonstrantje onesnažili so povsod table pri trafikah in pri pošlah. Poškodovale so se tudi brzoglavne in telefonske žice. Tudi v Zlataru so bili v sredo hudi izgredi, pri katerih je bilo več oseb ranjenih, med njimi tudi eden orožnik.

Hrvatski kmetje nimajo strahu pred naglo sodbo in pravijo, da kralj ne bo pustil nobenega Hrvata na ljubo Mažarom obesiti. Povsod razobešajo cesarske zastave. Ako odstopi ban, bo po vsem Hrvaškem sijajna razsvetljava.

Po vsem Hrvaškem se namreč pripravljajo velike demonstracije, ako ban do binkosti ne odstopi.

Ker je vojaška godba v Zagrebu zopet priredila koncert, došlo je do demonstracij. Tudi od vseh javnih zabavišč se zahteva, da s svojimi prireditvami radi narodove žalosti prenehajo.

Manifest hrvatskih in slovenskih poslancev.

Hrvatski in slovenski poslanci iz Dalmacije, iz Istre in s Primorskega, predno so zapustili Dunaj, izdali na hrvatski in slovenski narod poseben manifest. V tem manifestu so opisani dogodki na Hrvaškem, ki silijo, tako pravi manifest, vse Slovane k solidarnosti. V manifestu omenjajo tudi dejstvo, da ni bila uslišana njih prošnja za avdienco pri cesarju in obsojajo odločno postopanje min. pred., ki je zabranil avdienco, sklicujoč se na državnotpravne razmere. Poslanci dokazujejo v svojem manifestu, da so bili popolnoma opravičeni prositi krono, da poseže vmes, posebno pa za to, ker hrvatsko gibanje ni bilo nikakor revolucionarno in tudi nikakor naperjeno proti neki drugi narodnosti, marveč ne zahtevajo Hrvatje nič drugega, kakor da se spoštujejo konstitucionalne pravice, katere so bile Hrvatju zajamčene po nagodbi z Ogrsko. Konecno se zahvaljujejo poslanci v svojem manifestu tudi italijanskim in nemškim listom, ki so neglede na velika nasprotstva, ki vladajo med njimi in Slovani sploh, glede hrvatskih dogodkov zagovarjali pravično borbo hrvatskega naroda.

Vojaški nabori na Ogrskem.

Vojaški nabori na Ogrskem so zopet preloženi, in sicer na čas od 1. julija do 29. avgusta. Ker pa ni upanja, da bi se

tudi do tedaj politične razmere spremenile, je baron Fejervary v škripcih, ali sploh dobi letos krukute.

Italijanski kralj v Parizu.

Italijanski kralj Viktor Emanuel obišče Pariz dne 9. julija.

Dogodki v Macedoniji.

V petek je prišlo v Smerdešu do hudega spopada med turškim vojaštvom in jedno ustaško četo. Smerdeš je vas, broječa kakih 300 hiš. To vas so Turki obkolili in začeli so vanjo streljati iz topov. Porušili so skoro vse hiše do zadnje. Ko je vas zgorela, čulo se je tudi več eksplozij, ki so bile provzročene najbrže po dinamitu, katerega so ustaši tam skrivali. Ustašev padlo je kakih 100. Ubitih je bilo pa tudi mnogo prebivalcev imenovane vasi.

Bolgarija zida ob meji nove ceste. Zaradi tega je Turčija jako vznemirjena in se je obrnila v tej zadevi na Dunaj.

Prišlo je do spopada med turškim rednim vojaštvom in med srbskimi stražarji in to pri Prepolzu. Srbske straže so namreč hotele zabraniti oboroženim Albancem, da bi prestopili na srbska tla. Kmalu so pa pritekli turški vojaki na pomoč Albancem in vnel se je med njimi in srbskimi stražarji hud boj, ki je trajal skoro dve uri. Bilo je več ranjenih in mrtvih.

Zdaj prihajajo natančnejša poročila o bitki pri Smerdešu. Govori se namreč, da so hoteli napraviti v Smerdešu ustaši neko podzemsko skladišče za živila, ter celo vas Smerdeš spremeniti v ustaško trdnjavo. Turki, doznaviši to nakano ustašev odposlali so tje koj jeden batalijon vojaštva s par topovi. Ko se niso hoteli prebivalci Smerdeša udati, nastal je med njimi in turškim vojaštvom hud boj. Sreča je bila na strani Turkov, kajti vsled neke eksplozije, začela je vas goreti in ker je pihal močan zapadni veter, bila je cela vas koj v plamenu. Ostale so še tri hiše. Ustaška četa, pod vodstvom Čakalarova, bila je baje zabarikadirana v neki veliki hiši, v kateri je bilo shranjenega mnogo smodnika in dinamita. Hkratu nastane tudi tu strašna eksplozija, ki je poglala v zrak hišo ter so ruševine zasule vse ustaše s Čakalarovom vred.

V vilajetih Monastir, Kosovo, Drinopolju in v Cargradu, so zaprli do sedaj nad 3000 Bolgarov. Iz Skadra se poroča, da je začelo tudi tam močno vreti ter da je tamonjen prebivalstvo jako razburjeno. Te dni so aretirali v Solunu nekega Lazo Arsa. Ta je baje izpovedal, da so bili udje solunskega ustaškega odbora tudi jako ugledni bolgarski dostojanstveniki in med njimi celo neki bogati bolgarski bankir, ki je vsprejemal denarne svote od bolgarske narodne banke, ter jih delil med razne ustaške odbore. Na podlagi teh izpoved je baje Turčija poslala Bolgariji noto, v kateri ji očita, da podpira vstajo in ustaše. Ta Lazo Arsa pa je najbrže kak podkupljen človek, katerega se je hotela Turčija poslužiti, da lažje sumiči Bolgarijo.

Po poročilih konzulov iz Monastira, postaja od dne do dne nevarnejši tamonjni položaj. Prebivalstvo je jako razburjeno vsled mnogoštevilnih aretiranj Bolgarov, ki so po veliki večini neopravičena. Sploh postopajo turške oblasti brez vsakega povoda skrajno neusmiljeno tudi proti takim osebam, ki niso zakrivile ničesar. Ker je večina duhovnikov zaprta, ostali so ljudje brez duhovniške pomoči in se morajo vsled tega celo pogrebi vršiti brez duhovnikov. Po celi Macedoniji se zapirajo bolgarske šole in semenišča, učitelji pa se nahajajo skoro vsi v zaporih.

Domače in razne novice.

Odlikovanje. — Finančni svetnik in načelnik tukajšnjega davčnega oddelka pri okrajnem glavarstvu, g. E. Rovis, je odlikovan z vitežkim križem Franc Jožefovega reda.

Potrjen zakon. — Zakon, katerega je sklenil naš deželni zbor v zadnjem svojem zasedanju, gledé zboljšanja živinoreje na Gorškem, zadobil je te dni Najvišje potrjenje.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvu: monsignor Janez Abram o pri-liki svoje devetdesetletnice 90 K; Oskar Gabršček, državni poslanec 30 K; „Hranilnica in posojilnica“ v Tolminu 80 K. Srčna hvala!

Gostovanje družbe slovenskih igralcev. — Kakor smo že zadnjič poročali, priredi družba slovenskih igralcev iz Ljubljane, kakor po drugih slovenskih mestih tudi v Gorici in sicer v terek in sredo svoje glediške predstave. Kakor poročamo na drugem mestu današnjega lista, vpripori omenjena družba v Gorici in sicer v dvorani „Slovenske čitalnice“ igri „Ženski Oteló“ in „Huzarji“. Povsod,

kjer je nastopila ta izvrstna igrališka družba, žela je dosedaj najburnejšo pohvalo in so bile nje predstave jako obiskovane. Zaradi tega smo pa prepričani, da ne zaostanejo tudi goriški Slovenci, ter pokažejo, da se zavedajo svojih dolžnosti ter da znajo ceniti vsak napredek na kulturnem polju in tako tudi napredek slovenske dramatike, ki je od prevelikega pomena za duševni razvoj našega naroda. Zatorej pritecimo v torek in v sredo vsi v dvorano „Goriške čitalnice“, kjer se nam bo nudil krasen duševen užitek.

„Slovenska Čitalnica“ v Gorici priredi v svoji dvorani v torek, dne 2. junija leta 1903. ob 8. uri zvečer gledališko predstavo s prijaznim sodelovanjem družbe slovenskih igralcev iz Ljubljane. Igrala se bode veseligr v štirih dejanjih „Huzarji“, napisal pl. Moser, poslovenil R. Vrabelj, režiser Adolf Dobrovolny; I. Vojni načrt. II. Ženski poročnik. III. Iznenadenje v pavilonu. IV. Zmešnjava nad zmešnjavo. — Osebe: Orlovce, major v pokoju, g. Dobrovolny; Berta, njegova hči, gđc. Kočvarjeva; Oskar pl. Blagaj, g. Nučič; Vera, njegova soproga, ga. Dobrovolna; Podgorski, huzarski poročnik, g. Danilo; Olga Rožnikova, vdova ga. Danilova; Ivan, sluga majorja Orlovca, g. Molek. Sluga g. Blagaja, g. Razberger. Prvo in četrto dejanje se vrši v stanovanju g. Blagaja, drugo in tretje dejanje pri majorju Orlovcu.

V sredo, dne 3. junija ob 8. uri zvečer, se bode igrala veseligr v treh dejanjih „Ženski Otelo.“ Napisal Aleksander Dumas. Prevedel Fran Schmidt. Vprizoril režiser Adolf Dobrovolny. Osebe: Lavoslav pl. Rosič, kapitan, g. Dobrovolny; Maks Senčar, g. Danilo; Tone Globočnik, mornar, g. Molek; Dr. Robert Trdina, notar, g. Nučič; Matilda, ga. Dobrovolna; Gospa Štrukljeva, bivša kuharica, ga. Danilova; Vida, gđc. Kočvarjeva. Godi se na posestvu kapitana pl. Rosiča v okolici Trsta.

Vstopnina: Sedeži prve vrste 2 K; sedeži druge vrste 1 K 80 vin.; sedeži tretje vrste 1 K 20. vin. Stojišča 60 vin. Predprodaja sedežev pri kustosu čitalnice gosp. Koršiču.

Smrtna kosa. — V tukajšnji hiralnici je umrl t. dni Miha Komel, katerega je poznalo celo mesto pod imenom Keo in katerega se gotovo prav dobro spominjajo oni, ki so hodili v Gorico v šolo pred kakimi štiridesetimi leti. Vsprejeli so ga v mestno hiralnico, ko je bil star 20 let in ostal je v nji do smrti, to je celih 39 let.

Zakrament sv. birme. — Jutri na binkoštno nedeljo delil bode naš premoš. nadškof zakrament sv. birme, in sicer predpoludne po dokončani sv. maši, v stolni cerkvi, popoldne po dokončani blagoslovu, pa v cerkvi sv. Ignacija. Na drugi binkoštni praznik, t. j. v ponedeljek, delil se bode zakrament sv. birme zopet po dokončani veliki maši, v stolni cerkvi, popoldne pa v nadškofski kapeli.

Goriške mestne volitve. — Z volitvijo v prvem volilnem razredu, ki se je vršila včeraj, so se dokončale letošnje dopolnine mestne volitve v Gorici. Udeležba pri volitvah je bila jako maloštevilna in izvoljeni so bili vsi oni kandidati, katere smo v svojem listu že navedli in za katere sta se združili laška liberalna in takozvana ljudska stranka.

Nehvaležnost. — 18-letni pohajč Peter Medved, katerega hranita brezplačno njegov stric 43 letni Andrej Boškin in njegova žena Magdalena, ni bil zadovoljen z večerjo, katero sta mu pripravila. Začel je razsajati. Ko mu je pa stric rekel kar mu je šlo in ga opomnil, da mu ne more dati boljše večerje, spozabil se je pohajč tako zelo, da je strica udaril po glavi. Stric je naznanil to policiji in taje nehvaležnega Petra Medved spravila pod ključ.

Žepni tatovi. — V četrtek je bil živinski sejem v Gorici, kakor je sploh vsak drugi in zadnji četrtek v mesecu. Na sejem je prišla tudi neka Nadelutti Pierina iz Fare, z namenom, da bi si kupila prašiča. Imela je v žepu 37 kron. A kako presenečenje za ubogo ženo, ko je hotela kupiti prašiča in ga plačati, pa ni našla v žepu niti jedne krone več. — Pretekli mesec zgodilo se je to neki drugi ženski in sicer tudi zadnji četrtek meseca na goriškem živinskem trgu. Tudi ti ženski je neki lopov izmaknil iz žepa 20 K. — Opozorjamo naše ljudi na ta dva slučajja, da se bodo znali varovati pred žepnimi tatovi, ki so začeli izvajati, kakor se vidi, tudi v Gorici ta lopovski posel.

Poskus samomora. — V nedeljo se je hotel v neki tukajšnji krēmi ustreliti blazinarski pomočnik, Ludovik Narad, iz Karavidarja pri Zagrebu. Njegova ljubimka sunila ga je pravočasno v roko tako, da ga kroglija nismrtno ranila.

Izpred sodišča. — Dne 21. febr. t. l. so nekateri Oličani napadli hišo Ivana Bizjaka in Jakoba Likarja iz Dola. Prvemu so zagnali v okno spalnice jeden kos železa. Dočim so napadli hišo drugega s kamenjem. Bilo jih je več, a zasacili so le 27 letnega Naceta Bratino, 22 letnega Antona Bratino, 26 letnega Franceta Krapeža in 42 letnega Josipa Vidmarja. Ti so se morali te dni zagovarjati pred sodiščem zaradi nasilstva in hudobnega poškodovanja. Dobili so vsak po 4 mesece ječe.

Izpred sodišča. — V predzadnji številki svojega lista smo posneli po listu „Il Piccolo“ vest, da se je vršila kazenska razprava pred tukajšnjim kazenskim sodiščem proti trgovskemu pomočniku Antonu Nabergoju, katerega je njegov gospodar, g. A. Casagrande, ovadil sodnji zaradi ukradenih 500 K. To pa ni res. Gosp. A. Casagrande ni ovadil trgovskega pomočnika A. Nabergoja, pač pa trgovskega pomočnika Kobala Henrika, in je bil torej Kobal Henrik in ne Anton Nabergoj obsojen na 10 dni zapore, ker je sodišče spoznalo, da je Kobal Henrik oškodovalec g. Casagrande le za 2 K, a ne za 500 K.

Sklep računa. — Zastavljalnica in 2 njo združena hranilnica v Gorici za 62. upravno leto 1902, nam kaže sledeče podatke.

Zastavljalnica je imela v preteklem upravnem letu denarnega prometa K 729.168,82, t. j. K 55.110,28 več nego v letu 1901, čistega dobička pa K 5451,31.

Hranilnica pa navaja K 13.430.095,31 prometa, K 13.006.052,43 hranilni vlog. K 10.695.230,23 posojil, K 1.959.464,25 vrednostnih listin in K 51.115,07 čistega dobička. Splošni rezervni zalog znaša K 155.795,92 posebni pa K 31.954,04.

Ranil je v Vrtojbi neki vojak 47. pešpolka prav nevarno 32 letnega kmeta Ivana Lasiča, katerega so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov.

Sadjarstvo in vinarsko društvo na Vipavskem priredi jutri v Prvačini, kakor smo že to večkrat omenjali, razstavo črešenj in drugih zgodnjih pridelkov. Razstava se odpre ob 10. uri predpoludne in bo odprta do torka zvečer. Jutri ob 3. uri popoldne vrši se tam ob enem tudi vipavski vinski shod. Na njem se bode razpravljalo zlasti o zboljšanju vipavskega sadjarstva.

Vsi naši kmetovalci dobrodošli.

„Bratno in pevsko društvo“ v Dobravljah na Vipavskem napravi, kakor se nam od tam poroča, dne 28. junija v Dobravljah društveno veselico, ter se nadeja, da se te veselice udeležijo tudi druga sosedna narodna društva.

Narodno slavlje v Ajdovščini. — Kmalu zavirajo v prisrčen pozdrav naše prelepe trobojnice, kmalu zagrome topiči, in večkratni odmev od sinjih vrhov naših gorā naznanja daleč na okrog, da sta v svoje naročje sprejela Ajdovščina in Šturje 40 društev z nebroj gostov, ki so prihiteli od daleč in blizu, da pokažejo svetu, kako radi, kako navdušeno sledijo klicu: „Na narodno slavlje“. Vipavska dolina, gosto posejana z vasmi, pa nič redkeje z društvi, zastopana bode v ogromnem številu, malo ne vsa. Pa tudi s Kranjskega, iz solčne Gorice, iz soške doline, od Adrije, prihitelo društva in gosti. Naš up ni šel po vodi. Obistnil se je naš vse pričakovanje — takega narodnega praznika vipavska dolina še ni doživela. Gibanje med domačini pa je slično onemu na mravljšču, — ne čuješ druge govornice, kakor o slavnosti, ne vidiš mirnih rok, ker vse pripravlja, da omogoči kar najsijsajnejši vsprejem in udobno bivanje gostom mej nami. — Vsopred slavnosti, katerega smo že objavili, je mnogovrsten in komur ne bode nudila dovolj užitka jedna zabava, našel ga bode pri drugi.

Odeček je oskrbel, kar je bilo moč; še celo rešilne postaje ni pozabil, katero oskrbi okrožni zdravnik gosp. dr. Fink. Naša vrla ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, oskrbela je lastno kolibo, kjer bo ob nežni postrežbi na izbor finih vin in slaščic. V vsopodbudo rojkom izjavljamo slovesno, da narodna slavnost ni odgodena, niti oblastveno prepovedana.

Na svidenje 1. junija v Ajdovščini-Šturju!

Ajdovsko-šturska narodna draštva.

Izletnikom v Ajdovščino. — Gospodu obratnemu voditelju v Ajdovščini, Hrabru, se je vendarle posrečilo izposlovati za binkoštni ponedeljek na železniški progi Gorica-Ajdovščina posebni vlak. Ta vlak odide namreč iz Gorice v Ajdovščino ob 2. urah in 10 m. popoldne, ter odide z Ajdovščine v Gorico okolo 10. ure zvečer in dospe v Gorico okolo

11. ure in pol. Ta vlak bo toraj za goriške izletnike jako prikladen in bo tudi gotovo prenapolnjen, kajti čas za odhod in dohod je v vsakem oziru jako ugoden.

Toča. — V torek popoldne je napravila toča v občini Dolenje pri Korminu mnogo škode.

Poslanci pri zgradbi nove železnice. — Železniški odesed državnega zbora je izvolil odesek, ki si bo ogledal vsa dela na novi železnici. Dotični člani odeska pridejo 19. junija na Bled, 20. junija v Bohinj, 21. v Hrušico in 22. junija v Rožno dolino. Dne 19. junija pridejo v Trst. Tam si ogledajo nova dela pri razširjenju luke tržaške ki so istotako v zvezi z novo železnico.

Irredentovska demonstracija v tržaškem gledališču. — V torek so v tržaškem gledališču „Politeama Rossetti“ vprizorili italijansko opevo „Ernani.“ Ta opera je dala že večkrat povod hudim protiaustrijskim demonstracijam in je bila njena vprizoritev v naših gledališčih zaradi tega tudi prepovedana. V torek pa je tržaška modra policija po petnajstih letih vprizoritev te opere zopet jedenkrat privolila. V operi se nahaja namreč mnogo mest, ki popolnoma odgovarjajo aspiracijam in duhu naših irredentovcev. Zato pa so dala ta mesta v torek tudi povod k demonstracijam, kakršnih niso v Trstu že dolgo let doživeli. Ko so namreč prišla na vrsto omenjena mesta, klicalo se je med viharim ploskom: „Viva Italija“, „fora l'Austria“ in „abaso l'Austria“, z galerije so metali liste v barvah laške trobojnice in z napisom „Viva l'Italia“. Da so za demonstracijo imeli več povoda, metali so tudi črno-rumene listke, na katerih je bil italijanski napis: „Živio Radecky, uničevalec podlih Italijanov!“ Seveda, so ti listi, katere so irredentari sami trosili, vzbudili nepopisno ogorčenje. V isti namen so razvili tudi črno-rumeno zastavo in jo potem „v ogorčenju“ — razstrgali in jo poteptali. Demonstracija je dospela tako daleč, da je vladni komisar slednjič zaukazal zaključiti predstavo in izprazniti gledališče. Demonstracije so se potem seveda nadaljevale na ulici.

To so sadovi sedanjega zistema na Primorskem, in ako dopadajo isti avstrijskim merodajnim najvišjim krogom, zadovoljni moramo biti z njimi tudi mi. So pa res krasne te razmere, in človek bi mislil, da je pri nas v Avstriji vedno pustni čas. Po izvolitvi tržaškega župana dr. Sandrineli, demonstriralo se je s tem, da se je demonstrativno razvila italijanska trikolora. In kdo je bil oni, ki je demonstrativno in nekako izvajajoče glasoval za ono listo kandidatov za tržaško mestno starešinstvo, h kateri pripada tudi dr. Sandrineli? Ta je bil sam c. kr. namestništveni svetovalec Jettmar, ki je pri omenjeni volitvi zastopal vlado.

Izgredi v Ljubljani. — Po manifestacnem shodu, ki se je vršil v nedeljo v Ljubljani v mestnem domu in ki je bil v resnici inpozanten, so se dogodili v Ljubljani neki mali izgredi in sicer na večer, ko se je množica vračala s kolodvora, kamor je spremljala odpotujoče hrvaške goste, v mesto. Izgredi so obstajali v tem, da je množica razbila nekaj šip na Mahrovi hiši in pa nekoliko zarozljala pred nemško kazino, kjer je bilo istotako pobitih nekoliko šip. Dočim korespondenčni urad navadno s plaščem pozabljivosti pokriva vedno take izgrede, ako jih provzročijo v laških mestih irredentovci ali pa v nemških mestih Vse-nemci, je ta urad ljubljanske izgrede pretiral, kar je najbolj mogel in poročal v svet o stvareh, ki se niso dogodile pri ljubljanskih izgrelih. Tako je n. pr. korespondenčni urad zatrobil v svet, da je med demonstracijo pred kazinskim poslopjem nekdo celo dvakrat iz revolverja ustrelil v kazinsko kavarno ter da sta krogli frčali tik glav nekih v kavarni se nahajajočih gostov. Zdej pa je uradno konstatirano, da omenjenih strelav sploh ni bilo in da so bila poročila korespondenčnega urada, v tem pogledu popolnoma neresnična. Čudimo se pa tudi ljubljanskim slovenskim listom, da so se tudi oni preanaglili ter da so tudi oni raco o omenjenih streljih brez vsake rezerve poslali v svet. Mi nikakor ne odobrujemo izgredov, posebno pa takih ne, ki se dogajajo brez vsakega utemeljenega povoda. Če je pa res, da je bila množica, ki je korakala mimo kazinskega poslopja izzvana in da so bile nekatere osebe polite z vodo, potem je naša obsodba gledé izgredov pred nemškim kazinskim poslopjem v Ljubljani najmilejša, da, celo minimalna, kajti potem bila bi predrznost nemške peščice, nahajajoče se v slovenski Ljubljani, daleč prekoračila meje dopustljivosti od strani ljubljanskih Slovencev. In rekli bi skoro, da so Nemci v tem slučaju našli to, kar so iskali.

Iz Krivošije v Dalmaciji nam piše neki naš naročnik to-le: Tudi v Krivošiji je zavedno hrvatsko ljudstvo jako vznemirjeno zaradi dogodkov na Hrvaškem. Povsod je videti znake žalosti. V Kotoru so se vršile te dni velike demonstracije. Najlepše je to, da so se Hrvatje in Srbi združili, ter da skupno postopajo proti skupnemu sovragu Parnik „Wurmbrand“ ustavljal se je te dni na mnogih krajih pred luko, ker se je raznesla vest, da se nahaja na njem neki Madjar in se je bilo bati izgredov, ako bi bil parnik priplul v luko.

Olajšave pri zrelostnih izpitih. — Te dni je razposlalo naučno ministerstvo šolskim oblastim neko okrožnico, s katero odredjuje neke olajšave pri zrelostnih izpitih.

Obvestilo in zahvala. — Vsem onim čc. gg. duhovnikom in svetnim prijateljem, ki so me za časa mojega bivanja pri mojem pregestoljubnem prijatelju na Franc Jožefovem tekalšču št. 40 v Gorici, obiskovali, kakor tudi vsem onim, ki so se me na kakoršenkoli način spominjali, naznanjam tem potom, da sem se dne 30. t. m., ker se mi je zdravlje nekoliko zboljšalo, povrnil zopet v Branico. Ob enem se zahvaljujem vsem skupaj za izkazano sočutje ter želim vsem od srca, da bi jih Bog obvaroval pred vsako boleznijo in še posebej pred tako, kakor sem trpel jaz. Na svidenje in Bog z Vami!

V Gorici, 29. maja 1903.

Marko Vales.

Razpis službe.

Pri podpisnem županstvu razpisuje se služba občinskega tajnika zletno plačo 800 K. Zahteva se popolno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter sposobnost voditi vsa tajniška dela. Prošnje z izkazilom sposobnosti je vložiti do 15. junija t. l. pri podpisnem županstvu.

Županstvo v Cerknem,
dne 18. maja 1903.

A. Kosmač,
župan.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Tomaž SELJAK,

sobni slikar in pleskar v Podmeleu pri Tolminu, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.

Tomaž Huala,

trgovec z lončarskimi, porcelanskimi in steklarskimi izdelki, v Gorici na Travniku h. šte. 8, (prej Weidlich)

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi z zagotovilom točne in solidne postrežbe, opiraje se na svoje obilno znanje v tej stroki kot večletni uslužbenec v trgovinah gg. Sturli in Monari na Travniku.

Vse po najnižjih cenah!!

Anton Kuštrin

Gospodski ulici h. šte. 25,

prilaga častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanj po 5 Kg. na vse kraje.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
prilaga

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce. Cene zmerne. Postrežba poštena.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti

v Pevmi,

za Sošk. mostom, p. Gorica, prilaga p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

V odlikovanem fotografskem atelje-u

Anton Jerkič,

v Gorici,

Gospodska ulica št. 7
drugo nadstropje

izdelujejo se vsa v fotografsko stroko spadajoča dela v najmodernejšem štilu in neprekosljivo natančnostjo po jako zmernih cenah; prilaga se tudi v izdelovanje krajevnih in drugih razglednic, ki so priznane kot najlepše.

Z odličnim spoštovanjem se prilaga

Ant. Jerkič.
fotograf.

urur c. kr. državnih železnic, Gospodska ulica št. 25, Gorica,

prilaga svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih najboljših švicarskih ur in ure gld. rižice po najnižjih cenah, posebnost v času sv. BIRME. Pozor! torej! 450 na prejš. zlate ure od gld. 20 naprej, za gospodične in sicer zlate od 11 gld. naprej. Sprejema tudi popravila vsakovrstnih ur. Vsako popravilo garantira eno leto. Delo solidno. Se prilaga svojim c. rojakom.

Pri svetem Antonu Padovanskem

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevijev, ritualov, diurnov in nešteto nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križev in svetilj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezenja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Trtorejci, pozor!!

Ne zamudite ugodne prilike cenega nakupa gumijevih vezij za cepljenje. Domača tvrdka

Konjedic & Zajec, Gorica,

pred nadškofijo šte. 5., Vam nudi iste in sicer 1 kilogram stane 19 kron, na drobno po 20 stotink radi opustitve.

Špedicijska poslovnica Gašpar Hvalič

v ulici Morelli št. 12,

Prilaga se tople Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima
tri nove zaprte vozove
za prevažanje,

zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

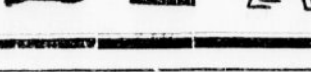
Nova zaloga pristnih vin.

Andrej Abuja,

v Gorici, Križne ulice (Via della Croce) šte. 4,

prilaga zasebnikom, krčmarjem in drugim svojo zalogo belih in črnih vin po zmernih cenah. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici v sodih po 56 litrov naprej. — Na zahtevo pošilja tudi uzorce. — Postrežba poštena in točna.

Ivan Schindler, Dunaj III./I. Erdbergstrasse 12.

pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelstvo.

Mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitle, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroj za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, vodovode, žel. cevi itd.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah! Ravno tako vse priprave za kletarstvo: medene pipe, sesalke za vino, gumijeve in konopljene cevi, gumijeve ploče, stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladole, priprave za izdelovanje sodovke in penečih vin, mline za dišavo, kavo itd.; stroje za izdelovanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, stebeske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice; želežno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestav, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje pleskarje itd.

Vse z večletnim jamstvom!

Po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke!

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Piša naj se naravnost:

Ivan Schindler,

Dunaj III./I. Erdbergstrasse šte. 12.

„Krojaška

zadruga“

Gorica,

Gospodska ulica št. 7.

Ravno došle

so zadnje novosti raznega krojnega blaga za spomladansko in letno sezono, kakor: Volne, perkal, Oksfort, Batist, satin, Zefir, svilo za prati, Tennis, Pique bele in barvane. — Moška suknja po vsaki ceni in veliki izberi. — Nadalje ima bogato zalogo platna, Chifona in prtenine, hlačevine, volnene odeje, kovtrov, bombaževine, žepnih rut, robcev, ovratnikov, naprsnikov in raznih drobnin.

Preproge, zagrinjala in pogrinjala iz volne in bombaževine. — Tudi se še naznanja slavnemu občinstvu, da se razproda vse od prejšnjih sezon zaostalo blago pod lastno ceno.

Na zahtevo stranke pošiljajo se uzorci poštne prosti hitro in točno.

Konečno se naznanja slavnemu občinstvu, da so cene tudi vsemu novemu blagu tako nizke, da se ni bati nikake konkurence!

Cene so stalne!

Zdaj se nudi rojakom v mestu in na deželi prilika za pošteno in solidno postrežbo!

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Državni zbor.

Kakor je znano, so dalmatinski državni poslanci Klaić, Vuković in Perić, posredovali pri ministerskem predsedniku Körberju, da bi ta izposloval pri cesarju avdienco za dalmatinske deželne poslance, za pojasnilo razmer na Hrvatskem in da izprosijo cesarjeve pomoči prid v zatiranem Hrvatom. Ministerski predsednik pa je odklonil posredovanje, češ, da se ne sme vtikati v ogrske razmere. Dalmatinski poslanci so na to prepuštili vse nadaljne korake „Slovanski zvezi“. Ta je pa v torek pred sejo poslanske zbornice sklenila, da poslanec Bianchini v obliki vprašanja spravi stvar zopet v razgovor, ker ni bilo upanja, da bi nujni predlog dobil potrebno večino. Vsled tega je precital poslanec Bianchini v torkovi seji poslanske zbornice sledeče vprašanje:

„Ni mogoče opisati vtisa, ki ga je napravilo na vse jugoslovanske poslance postopanje prvega svetovalca krone. Ne vemo, ali bi to obsojali ali globoko obžalovali. S tem, da je bila avdienca odklonjena, je iznova dokazano, da vlada prezira naše narodne pravice. To je nov dokaz žalostnega servilizma, ki ga naša vlada kaže nasproti vsemogočni madjarski oholosti. Zgodovina se dokaže, da se pod vladjo dr. pl. Körberja iz neutemeljenih državnopravnih ozirov ovira zveza mej krono in prebivalstvom. Doslej smo smatrali kot naravno pravo, da se more v zadnjem trenutku govoriti s cesarjem in kraljem; in v prvi vrsti so poklicani v to zastopniki naroda. Vsak zasebnik more odkloniti neljubega obiskovalca. Bistvo monarhičnega načela pa je, da je kralj doma za zastopnike ljudstva. Za hrvatski narod pa, ki je s krvjo in solzami napisal mnogo listov slavne zgodovine habsburške hiše, kralj danes ni doma.“

Vsak državljani se more obrniti do vladarja, le hrvatskemu narodu je to zabranjeno, ker mej narodom in krono stoji umrjoč mož, ki je slučajno ministerski predsednik in nima poguma, da bi se uprl madjarskim zahtevam. S tem je g. ministerski predsednik svoji državniški modrosti dal slabo spričevalo, žalil

je pravice ljudskih zastopnikov in hrvatskega naroda, ki si je za državo pridobil največjih zaslug.

V imenu svojih tovarišev najodločeneje protestujem proti takemu postopanju ministerskega predsednika ter vprašam g. predsednika zbornice, ali ni s tem min. predsednik kršil pravice hrvatskih poslancev, in če jih je kršil, kaj hoče storiti, da varuje pravice poslancev. To vprašanje se tiče cele zbornice, ki naj dokaže, da ima proti Madjarom več poguma, nego naša vlada.“

Zbornični predsednik grof Vetter je odgovoril, da ne more v tem pogledu ničesar storiti ter se je skliceval na nek vladen komuniké, v katerem je bilo rečeno, da deputacija dalmatinskih hrvatskih poslancev ni mogla iz državnopravnih ozirov biti vsprejeta od cesarja.

Med viharimi mejklici je ministerski predsednik odgovarjal na Bianchinijevo vprašanje ter dejal, da ostane vedno na svojem stališču, da se namreč mi, ki živimo tostran Litave, ne moremo in ne smemo vtikati v ogrske zadeve. Nadalje je očital hrvatskim poslancem, da imajo razgreto fantazijo in da vse pretiravajo, kar poročajo o dogodkih na Hrvatskem. Körber je dalje očital Hrvatom, da trsijo neresnične vesti o dogodkih na Hrvatskem, da bi spravili Monarhijo ob čast, da je kulturna država. Na Hrvatskem — je nadaljeval Körber — se ni nič zgodilo; dve osebi sta bili smrtno ranjeni, ena pa lahko, to je vse. Nagli sod ni nobenega obsodil. (Bianchini: Vi lažete! Vi banov agent!) Körber je omenil tudi dogodke v Ljubljani, češ, da kroglice in kamni niso dokazi simpatije za hrvatski narod. Izrekel je upanje, da se ohrani mir na Slovenskem in konečno zastopal vnovič stališče, da hrvatske zadeve ne spadajo v dunajski državni zbor, češ, da imamo dosti svojih skrbi; od cesarja naj se pa ničesar ne zahteva, česar se ne more izpolniti.

S tem odgovorom, ki kaže vso mržnjo vlade do Jugoslovancev, je dr. Körber še bolj razburil jugoslovanske poslance.

Bianchini je potem povedal dr. pl. Körberju, da se bode zbornica morala baviti s tem njegovim odgovorom, ko

pridejo jugoslovanski poslanci pred njo z novim tozadevnim nujnim predlogom.

Na to je zbornica rešila nek Welfov nujni predlog. Potem se je nadaljevala in končala razprava o nedeljskem počitku.

V ti seji je poslanec Vuković interpeliral ministerskega predsednika radi postopanja dunajske policije proti slovanskim visokošolcem, ki so demonstrirali proti hrvatskemu banu. Postopanje policije — je rekel Vuković — se ne da kvalificirati; nekateri policijski funkcionarji so še zasramovali ves hrvatski narod. Vuković je zahteval, da se ti uradniki kaznujejo in vprašal Körberja, če hoče poskrbeti, da bo policija postopala tako, da ne bo vsak moral misliti, da Dunaj leži v kaki azijski satrapiji. Dr. Körber je tudi na to interpelacijo odgovoril in rekel seveda, da je policija postopala popolnoma pravilno.

Na to je poslanec Prohazka interpeliral min. predsednika zaradi volitve tržaškega župana dr. Sandrinelli-ja. Povdarjal je, da je pri tej volitvi irredentistična stranka razvila italijansko zastavo ter zahteval, da se volitev ne potrdi, dokler upravno sodišče ne razsodi o protestu proti volilnim sleparijam.

Prihodnja seja bo v petek dne 5. junija.

Zivotopisne črtice o banu grofu Jožefu Jelačiću pl. Bužimskemu.

(Spisal M. Mihajlev.)

(Konec.)

Vsa Hrvatska je žalovala po svojem vrlim sinu in vse gimnazije na Hrvatskem so imele na dan njegovega pogreba prosto. Pogreb se je vršil dne 23. maja 1859. Za njim je bil imenovan banom F. Z. M. baron Šokčević (Srb), na kateri stopinji je bil le eno leto (1860). Potem je pa prišel za bana naš rojak F. Z. M. Ivan grof Coronini iz Št. Petra pri Gorici, bivši vzgojitelj našega cesarja. Bil je tudi on komaj eno leto ban, ob času prelazne dobe iz absolutizma v ustavno dobo (l. 1860-61). Menda je imel gotovo tudi on najboljše namene za Hrvate, vendar kot ptujec si ni mogel pridobiti ljubezni in zaupanja Hrvatov, ki so pri neki demonstraciji upili: „Nečemo Fur-

Evrope ie zadela še večja „šiba božja“, kajti že 13. junija 1813. se je drznil cesar Napoleon I. pri nekem srditem pogovoru z avstr. ministrom Metternichom v Draždanih, ki je tiho in mirno pred njim stal, reči: „Gospod, vi niste bili nikdar vojak, Vi se niste, kakor jaz, učili zaničevati svoje in drugih življenje. Kaj je meni 200.000 mož?“

Tega strahovitega zaničevalca človeštva je slednjič zadela, kakor pravi tudi zgodovina, „sodba božja“; vzdignila so se vsa ljudstva ter pritiskala njegove vojake tje proti Renu nazaj. Tudi naše ljudstvo se je vzdignilo po vseh slovenskih deželah ter pomagalo avstrijskim vojakom goniti Francoze. V ta namen je naš prvi slavni pesnik, Val. Vodnik, mnogo brambovskih pesmi zložil za naše vojake, kakor n. pr. „Bit' će, bit' će Avstrija za vse!“

Med mnogimi, ki so se v teh bojih v Primorju odlikovali, je tudi stotnik Lazarić, o katerem mi je tudi moj oče vedel marsikaj pripovedovati. Rojen je bil nekje pod Učko (Monte Maggiore) v Istri. Le en mali del Istre, tedaj okrog 30.000 duš z glavnim krajem Pazinom, je bil

lana za bana!“ Zato je pa rad dal ostavko, katero je cesar tudi vsprejel. (Lepo sliko njegovo v telesni velikosti in v krasni uniformi kot hrvatski ban, ima njegova rodbina v Št. Petru v orožarni sobi, kakor sem jo svoj čas tudi jaz videl.)

Dokler ni bila sklenjena nagodba med Hrvatsko in Ogrsko (l. 1867.), je vodil banske posle tako imenovan „hrvatski dvorni kancelar“ na Dunaju, takrat znani hrvatski pesnik Ivan Mažuranić in potem je bil imenovan tudi banom. Ker pa ni hotel tako postopati, kakor je to zahtevala madjarska vlada, je kot mož-pošte-njak raje odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan neki baron Levi Rauch. Ta je ugajal madjarski vladi, pritiskal je mnogokrat Hrvate, domoljubne profesorje so ostavljali in prestavljali, opozicijski časniki se niso smeli v Hrvatski niti tiskati, ampak zunaj nje, kakor n. pr. se je moral tedanji „Pozor“ tiskati na Dunaju itd. To so bili črni dnevi za trojedino kraljevino. Pa k sreči so bili le kratki. Za njim je v drugič banoval zopet učeni pesnik Mažuranić (iz Vindola) nekaj let, potem grofa Josipovića in Pejačevića, kateri poslednji tudi ni hotel biti sluga Madjarov ter je raje odstopil. Za tem pride pa res nesrečni grobokop narodov (menda že l. 1883.), grof Khuen Hedervary, ki se v kljub nezmožnosti in tiranstva drži bolj trdno banske stolice, katera nese menda letnik 40.000 gld. ali 80.000 K, kakor pa klop volovske kože! Kako se bode njegovo banovanje zvršilo, ker je ves narod proti njemu, kdo ve to? Značajno za njega pa je to, kar so poročali listi o njegovi vrnitvi z Dunaja (t. j. 9. maja t. l.), da ko se je v soboto po noči ban pripeljal iz Budimpešte in se je vozil v svojo bansko palačo, obdajalo je njegovo kočijo 300 kornjenikov, da ni mogel nobeden demonstrantov blizu! Mari ni tukaj smatrali narodov glas kot božji glas? Naj bi šel raje k svojim gospodarjem v Budimpešto, katerim tako zvesto služi! Saj so Madjari njemu v čast imenovali neko tamošnjo ulico „Hedervary-uteza“. Pač ne bodo imeli Hrvate nobenega povoda postaviti mu kak spomenik, pač pa bode preklet njegov spomin na veke, ker je prinesel toliko zla na cesarju in veri

duš skoz stoletja pa pod beneškim levom, je še le po pogodbi v Campoformio 1897. prišel pod avst. vladjo, kateri jej je zopet odvzel po komaj devetih letih (1806.) požunski mir. Da bi si to ozemlje osvojil, se je podal stotnik Josip Lazarić z Reke, vzešši seboj le enega častnika, enega korporala in 47 mož pešcev pa 6 huzarjev, vsi sami Hrvatje, brez topov, dne 2. sept. 1813. Po reškem ali kvaderskem zalivu, je plul angleški admiral Freemantle, da bi pomagal cesarskim podvzetjem, kjerkoli bi bilo to mogoče. Že zvečer istega dne (2. sept.) je prišla ta mala četa s svojim četovodjem Lazarićem onstran Učke, v Vranjo, kjer mu je prinesel neki sel, poslan od kaplana Pikota iz Gračišča, zvestega pristaša Avstrije, opomin, da se iz Pazina pomika zdatno sovražno krdo tje proti Učki. Ne da bi se le kaj prestrašil, se je vzdignil Lazarić v jutro proti Pazinu nasproti 20 krat močnejšemu sovražniku. On je dobro vedel, kako močno upliva materni jezik na ljudi, poznal je razmere dežele in ljudi in bil je še od vojske 1809. sem v dobrem spominu pri svojih vojakih

LISTEK.

Kako je stotnik Lazarić v jeseni 1813. Istro osvobodil.

(Spisal M. Mihajlev.)

„Bit' će, bit' će Avstrija za vse!“
Vodnik.

Vselej so bili avstrijski Slovani v ospredju, kadar je bilo treba cesarja in Avstrijo braniti z mečem in s krvjo. Žal, da nam je premalo znana naša, posebno slovenska zgodovina in vendar je zgodovina učiteljica bodočnosti, ki vrstnike vspodbuja k hrabrim in domoljubnim činom. Moj dobri pokojni oče, ki je bil ob svoji smrti 81 let star, mi je marsikaj pripovedoval o vojskah Napoleona I. po ustnem sporočilu in je s tem tudi mene spodbudil k veselju, pečati se z zgodovino, v kolikor mi je to po danih virih mogoče. Tako mi je med drugim pripovedoval o hrabrosti Jelačića bana in njegovih Hrvatov-graničarjev, o Moškovitih (Rusih) in njih vojskah z Napoleonom in s krvoločnim Turčinom, pa tudi o Laudanu in drugih zgodovinskih junakih. In veste še o komu? O stotniku, pozneje generalu Lazariću, istrskemu Hrvatu, kako je on

malo četo, oboroženo večidel le s cepci, le malo jih je imelo domače lovske puške. Ravno o tem junaku, ki je, žal, že pozabljen in morda tudi večini čitateljev „Gorice“ še neznan, sem se namenil nekaj spisati za „Listek“, da se ta junak našega Primorskega, oziroma Istre, čim bolj pozabljenosti. Znano je, kako kruto in brezobzirno je korzikanski osvovilec, Napoleon I., veliki del Evrope podjarmil in samooblastno gospodaril po sredini iste in da so prišle tudi slovenske dežele z Dalmacijo in Hrvatsko do Save (s štirimi graničarskimi polki) pod imenom „kraljestvo Ilirija“ ali „7 ilirskih pokrajin“ (1809—1814.) pod njegovo oblast.

Napoleon I. je postavil za svojega namestnika teh pokrajin maršala Marmonta, s sedežem v Ljubljani. Toda po neprimerno strahovitem porazu v Rusiji, kjer sta mu generala „Zima“ in „Glad“ uničila do malega vso njegovo iz skoraj vse Evrope zbrano armado, okrog 600.000 mož, z vsemi vojnimi pripravami vred, se je začelo rušiti njegovo z nasiljem in s topovi utemeljeno cesarstvo (zato ga imenujejo nemški zgodovinarji „den Kano-

vedno zveste Hrvate, kar nam pričajo ravno ti dnevi žalosti.

Hrvate pa naj osrečuje v tej borbi spomin na njih slavnega bana Jelačića in njegov krasen broneni spomenik na trgu Ilica, v katerega odkritju naj sledi h koncu tega spisa še par črtic. Da bode hrvatski narod postavil svojemu pokojnemu slavnemu banu lep spomenik, to upanje se je tudi izpolnilo. V kratkem času se je zanj nabralo nad 100.000 gld. Delo se je oddalo slavnemu ulivarju spomenikov Fernkornu na Dunaju in je stalo 105.000 gld., kakor sem to slišal v Zagrebu 1. 1874, ko sem si šel prvokrat ogledat isti kip.

Kip se je odkril dne 16. decembra 1. 1866. S tesnim srcem je pričakoval ves narod ta slavni dan odkritja. Vsa zagrebška posadka in en batalijon graničarjev se je postavila na velikem trgu Ilica, in velika udeležba vseh slojev naroda iz vseh delov dežele je pričala, kako zelo se časti spomin prezaslužnega bana grofa Jelačića. Na velikem trgu se je gnetel narod praznično oblečen, glava ob glavi je stala na trgu in ob bližnjih ulicah, da bi videli krasen kip velikega bana. Mlado in staro je zapustilo zgodaj svoj dom. Graničarji zagorelega obraza, so stali v vrstah, oni, ki so se borili pod njegovim poveljništvom kot levi na ogrskem bojišču. Kdo bi mogel vedeti, kaj so si oni danes mislili? Srežani, ti rudeči levi (imeli so namreč rudeče plašče), so jecljajoči klicali njegovo nepozabljivo ime; oni, ki so spali pred njegovim šotorom, da so čuvali njegovo dragoceno življenje, so prišli danes k tej slavnosti. Stari zagrebški kardinal Haulik z obilno duhovščino v belih koreteljnih, je prišel iz cerkve sv. Štefana, da blagoslovi v bron ulitega junaka. Pa saj je ves narod blagroval njega in njegov spomin. Hipoma pade zaveza in kardinal moli blagoslovno molitev ter poškropi z blagoslovljeno vodo broneni kip. Narod pa zakliče: „Slava mu, slava našem Jelačiću!“ Kip njegov pa je takšen: Na granitnem stojalu stoji broneni konj v pravi velikosti; vse posamezne žile in ude mu je videti, ves kot bi bil res živ. Ban pa v krasni banski opravi z bansko čepico na glavi in ozkih hlačah s cipelami (čizmi), držeč v desni roki zakrivljeno sabljo, obrnjeno proti Ogrski, preteč kakor k borbi z njo. Dozdevalo se je tedaj, kakor da še zapoveduje navzočim graničarjem. Ker ga ubogajo, mu prezentirajo s puškami, stare zastave ga pozdravljajo, poklanjajoč se mu k nogam. Trikrat nabasajo graničarji puške in vsak strel velja njegovim časti. Ljudstvo je potem celo v svojem navdušenju pravilo, da se je tedaj njegov život zgnil, da je lahko glavo poklanjajoč se zahvalil, in ko je navdušenje bilo neizmerno, da je hotel govoriti, pa ves ginjen ni mogel ter je molčal! —

Pač bi človek danes želel, da bi stopil slavni ban doli raz konja, ter zopet hanoval svojemu milemu narodu, kakor 1. 1848-49. A sedanji grobokop hrvatskega naroda naj bi pa jahal kako mršavo madjarsko kljuse čez Donavo nazaj v Mažarorsag! Pa ustajenja dan mora priti tudi našim milim bratom, ker Bog je še pravičen in ako velja še rek: „Iustitia regnorum fundamentum“.

Dopisi.

Iz Velikih Žabelj, 19. maja 1903.
— Znani dopisnik v „Soči“ št. 39. je vrgel raz sebe zadnji plašč, pod kojim je skrival že leto časa sem, svojo duševno nagoto. Ko bi verovali, da je naš dopisnik prijatelj darvinizma, kateri uči, da je vsled podedovanja tri četrtine ljudi norih, priznati bi morali posledice in bacile „istega“ v dopisu našega orjaškega dopisnika. Svesti si pa, da bi ne hotel biti oboževatelj darvinizma, dasiravno bi se mu lahko iz dopisa spričevalo napravilo, da spada v resnici k onim trem četrtinam, nadejamo se tem potom priti do mirnega sporazumjenja. V odgovor Vam bodi sledeče:

slavlja gospodarskega sveta za časa zadnje dobe. Po Vašej sodbi prepuščamo torej zasluge za pridobljeno farno „istemu“; ali vendar zasluge, katere „ga“ venčajo, ne odvajajo budalosti, koje so se vršile ravno v tej dobi. Glede razpisa župnikove službe, katero tako oblastno zahtevate, smo uverjeni, da Vas, kot vplivno osebo, knezo-nadškofijski ordinarijat precej vsliši. A na nekaj Vas moramo vseeno opomniti g. dopisnik; pravite namreč, da spomin na Ricmanje se ni še izgubil iz Velikih Žabelj. Menimo pa, da bivši gosp. svet je dovolj sanjal o tem, ali ljudstvo je vkljub temu, kakor se razvidi, zelo udano in spoštuje častitega g. vikarja, razun Vas in Vaših par levitov. Vam pa svetujemo, da pristopite k veri, katera Vas po svojih zakonih reši križa, brez da bi iskali pri posvetni oblasti pomoči, in Vas rešila, da ne bi tako naporno v svojem stanovanju miši plašil.

Nadalje ste se v „Soči“ spravil na č. g. vikarja. Pišete: „Proč s tem zelenim ošabnežem, ki drugim podtika šuntanje, pa je sam največji hujskač“. Ker je pa zadnja iskrica morale in resnicoljubnosti v Vas zamrla, zato se nam ne zdi vredno odgovarjati na nesramne napade na našega uzor-duhovnika, katerega le iz osebne zavisti prav po nedolžnem napadate. Prav po pravici ste pa omenjeni stavek le o sebi zapisali: „Kdor ni popolnoma slep, vidi dobro, kateri je največji hujskač“, da bi bil pa tisti, katerega Vi imenujete, proti temu pa protestuje cela občina, izvzemši par njegovih sovražnikov. Kar se pa tiče deželnozborskih volitev, Vas pozivljamo, da navedete kronico, darovano v namen agitiranja. Kdo ščuva sosedu na sosedu? Kedo je spravil občino v medsebojno sovraštvo, ko ne Vi g. dopisnik? Pomnite pa, da mi ostane še vedno Veliko Žabeljci sosedje med seboj, g. vikar tudi mogoče naš duhovnik, med tem ko boste Vi po svetu tavalili s sneženo stalnostjo.....

Glede vrta, naj si bo prav obdelan ali ne, Vas nič ne briga. Mogoče pa imate g. d. skomino po njem, da bi v slučaju, nevihte in groma..... v njem zavetja iskal? Napačno je pa sumničiti, da bi bil kdo v naši občini dopisnik „Gorice“, posebno pa najmanj tisti, kojega pozivljate za dokaz imenovanja pobalinov, dočim ste jih pa Vi pred kratkim nekatere, izmed onih, h kojim tudi Vi spadate, za barabe krstili.

Dalje. Mi sicer ne znamo, ali je omenjena obsedena oseba „klerikalka“ ali „liberalka“, toliko pa nam je znano, da se je nje soprog o nji izjavil, da nima samo enega h..... v sebi, ampak mnogo. Sicer pa g. d. bi bilo za Vas mnogo boljše, da bi o tem molčali, ter se tiščali v miru za pajčevino, kakor oni ubegli kralj, in ob enem ne trgali zagrinjala pozabljivosti. Ker ste pa sami isto pretrgali, evo Vam: O kateri osebi je bilo po pritožbi nekoga, okrajno sodišče mnenja, da se mora zdravniško preiskati, in tako dognati, je li so vsa kolesca v njeni glavi v redu? Pri kateri ženski se je našlo kuhinjsko orodje.... in kronice, v postelji? Katera je bila tako hrabra, da je zaprta čakala svojega soproga z čudnim orožjem...., ko je po nevarni hoji v stanovanje prišel? itd. Bodi pa o tem dovolj. Ako pa g. d. še sedaj niste prepričan, katera je ona ženska, in hočete še nadalje o nji govoriti, pazite, da ne postane kdo pisatelj „Romana“ brez Vašega dovoljenja.

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

Poslanska zbornica imela bode tedaj šele v petek po binkoštnih praznikih zopet svojo sejo. Glavna točka dnevnega reda, te seje bode proračunski provizorij. Čehi svoje nadaljne taktike dosedaj še niso določili. V ta namen pa se snidejo k posvetovanju že koj prve dni junija in sklenili bodo tedaj, ali naj se od njih strani tudi sedanjí računski provizorij pasira ali ne. Ako Čehi sklenejo, da bodo proti proračunskemu provizoriju obstruirali, potem je gotovo, da odgodi koj vlada državnozborsko zasedanje, ter da si zagotovi

Ako bi pa Čehi ne obstruirali proti proračunskemu provizoriju, potem bi trajalo sedanje državnozborsko zasedanje celó do meseca julija. Carinski in nagodbeni odsek končata svoje delo najbrže že v prvi tretjini meseca junija. Mnogo je seveda odvisno tudi od ogrskih parlamentarnih razmer, kedaj da bode tudi naš parlament v plenumu razpravljaj o carinskem tarifu in pa o nagodbenih zadevah z Ogrsko.

Sicer pa soditi po poročilih, ki prihajajo z Dunaja, se Mladočehi zopet pripravljajo na obstrukcijo. „Slovenec“ prijavlja v tem pogledu tole brzojavko: „Mladočehi resno nameravajo proračunski provizorij obstruirati. V posebni seji se je sklenilo pripraviti vsa sredstva za obstrukcijo. Nadaljno postopanje bo urejeno pri izvrševalnem odboru in po parlamentarni komisiji. K seji so prišli tudi zastopniki Jugoslovanov, drž. posl. Vuković, Ploj in Biankini, ki so poročali o velikanskem razburjenju, ki vlada vsled Körberjevega govora mej jugoslovanskimi poslanci. Došlo je do sporazumjenja, da se uredi skupno postopanje. V slučaju, da Mladočehi obstruirajo, ni izključeno, da se jim pridružio Jugoslovani“. Naš parlamentarni in sploh naš notranji politični položaj, postaja toraj vedno kritičnejši in ni izključeno, da ne postane min. pred. dr. Körber žrtve Hedervaryjeve. Jugoslovanski posl. bodo pričeli proti njemu najodločnejšo akcijo, in da postane ta toliko uspešnejša, združili se bodo, kakor vse kaže, prav tesno z Mladočehi.

Dogodki na Hrvaškem.

Dalmatinski poslanci so na predlog načelnika hrvatske stranka prava dr. Trumbića, sklenili izdati proglas na hrvatski narod in na široko javnost, v katerem se opiše faktično stanje. Stilizacijo tega proglaša poverilo se je posebnemu odseku. V torek je imela „Slovanska zveza“ na Dunaju sejo, v kateri je bila soglasno vzprejeta sledeča izjava: „Vpiti hrvatskega naroda na pomoč proti nezakonitemu režimu bana Khuena Hedervaryja, obrača se na ves civilizovani svet in je pri vseh narodnostih v kraljestvih in deželah zastopanih v državnem zboru, naletela na simpatičen odmev. Toliko bolj pa obsoja klub izgrede, ki so se v noči med 24. in 25. t. m. godili v Ljubljani in se nadeja, da sodnijska preiskava dobi krivice in jih bo mogla izročiti zasluženi kazni.

Bivši deželni posl. Potočnjak, ki je zaprt v Zagrebu, ker se zvrča nanj največja krivda zaradi dogodkov na Hrvaškem, je v zaporu obolev. V sredo po noči so se zopet vršili hudi izgrede v Križanah pri Crkvenicah. Demonstrantje onesnažili so povsod table pri trafikah in pri pošlah. Poškodovale so se tudi brzojavne in telefonske žice. Tudi v Zlataru so bili v sredo hudi izgrede, pri katerih je bilo več oseb ranjenih, med njimi tudi jeden orožnik.

Hrvatski kmetje nimajo strahu pred naglo sodbo in pravijo, da kralj ne bo pustil nobenega Hrvata na ljubo Mažarom obesiti. Povsod razobešajo cesarske zastave. Ako odstopi ban, bo po vsem Hrvaškem sijajna razsvetljava.

Po vsem Hrvaškem se namreč pripravljajo velike demonstracije, ako ban do binkošti ne odstopi.

Ker je vojaška godba v Zagrebu zopet priredila koncert, došlo je do demonstracij. Tudi od vseh javnih zabavišč se zahteva, da s svojimi prireditvami radi narodove žalosti prenehajo.

Manifest hrvatskih in slovenskih poslancev.

Hrvatski in slovenski poslanci iz Dalmacije, iz Istre in s Primorskega, predno so zapustili Dunaj, izdali na hrvatski in slovenski narod poseben manifest. V tem manifestu so opisani dogodki na Hrvaškem, ki silijo, tako pravi manifest, vse Slovane k solidarnosti. V manifestu omerjajo tudi dejstvo, da ni bila uslišana njih prošnja za avdienco pri cesarju in obsojajo odločno postopanje min. pred., ki je zabilan avdienco, sklicujoč se na državnopravne razmere. Poslanci dokazujejo v svojem manifestu, da so bili popolnoma opravičeni prositi krono, da poseže vmes, posebno pa za to, ker hrvatsko gibanje ni bilo nikakor revolucionarno in tudi nikakor naperjeno proti kak drugi narodnosti, marveč ne zahtevajo Hrvatje nič drugega, kakor da se spoštujejo konstitucionalne pravice, katere so bile Hrvatju zajamčene po nagodbi z Ogrsko. Konečno se zahvaljujejo poslanci v svojem manifestu tudi italijanskim in nemškim listom, ki so neglede na velika nasprotstva, ki vladajo med njimi in Slovani sploh, glede hrvatskih dogodkov zagovarjali pravično borbo hrvatskega naroda.

Vojaški nabori na Ogrskem.

Vojaški nabori na Ogrskem so zopet praloženi, in sicer na čas od 1. julija do 30. avgusta. Kar pa ne pomeni, da bi se

tudi do tedaj politične razmere spremenile, je baron Fejervary v škripcih, ali sploh dobi letos rekrute.

Italijanski kralj v Parizu.

Italijanski kralj Viktor Emanuel obišče Pariz dne 9. julija.

Dogodki v Macedoniji.

V petek je prišlo v Smerdešu do hudega spopada med turškim vojaštvom in jedno ustaško četo. Smerdeš je vas, broječa kakih 300 hiš. To vas so Turki obkolili in začeli so vanjo streljati iz topov. Porušili so skoro vse hiše do zadnje. Ko je vas zgorela, čulo se je tudi več eksplozij, ki so bile provzročene najbrže po dinamitu, katerega so ustaši tam skrivali. Ustašev padlo je kakih 100. Ubitih je bilo pa tudi mnogo prebivalcev imenovane vasi.

Bolgarija zida ob meji nove ceste. Zaradi tega je Turčija jako vznemirjena in se je obrnila v toj zadevi na Dunaj.

Prišlo je do spopada med turškim rednim vojaštvom in med srbskimi stražami in to pri Prepolzu. Srbske straže so namreč hotele za braniti oboroženim Albancem, da bi prestopili na srbska tla. Kmalu so pa pritekli turški vojaki na pomoč Albancem in vnel se je med njimi in srbskimi stražami hud boj, ki je trajal skoro dve uri. Bilo je več ranjenih in mrtvih.

Zdaj prihajajo natančnejša poročila o bitki pri Smerdešu. Govori se namreč, da so hoteli napraviti v Smerdešu ustaši neko podzemsko skladišče za živila, ter celo vas Smerdeš spremeniti v ustaško trdnjavo. Turki, doznavši to nakano ustašev odposlali so tje koj jeden batalijon vojaštva s par topovi. Ko se niso hoteli prebivalci Smerdeša udati, nastal je med njimi in turškim vojaštvom hud boj. Sreča je bila na strani Turkov, kajti vsled neke eksplozije, začela je vas goriti in ker je pihal močan zapadni veter, bila je cela vas koj v plamenu. Ostale so še tri hiše. Ustaška četa, pod vodstvom Čahalarova, bila je baje zabarikadirana v neki veliki hiši, v kateri je bilo shranjenega mnogo smodnika in dinamita. Hkratu nastane tudi tu strašna eksplozija, ki je poglala v zrak hišo ter so ruševine zasule vse ustaše s Čahalarovom vred.

V vilajetih Monastir, Kosovo, Dri-nopolju in v Cargradu, so zaprli do sedaj nad 3000 Bolgarov. Iz Skadra se poroča, da je začelo tudi tam močno vreti ter da je tamošnje prebivalstvo jako razburjeno. Te dni so aretirali v Solunu nekega Lazo Arsa. Ta je baje izpovedal, da so bili udje solunskega ustaškega odbora tudi jako ugledni bolgarski dostojanstveniki in med njimi celo neki bogati bolgarski bankir, ki je vsprejemal denarne svote od bolgarske narodne banke, ter jih delil med razne ustaške odbore. Na podlagi teh izpoved je baje Turčija poslala Bolgariji noto, v kateri ji očita, da podpira vstajo in ustaše. Ta Lazo Arsa pa je najbrže kak podkupljen človek, katerega se je hotela Turčija poslužiti, da lažje sumiči Bolgarijo.

Po poročilih konzulov iz Monastira, postaja od dne do dne nevarnejši tamošnji položaj. Prebivalstvo je jako razburjeno vsled mnogoštevilnih aretiranj Bolgarov, ki so po veliki večini neopravičena. Sploh postopajo turške oblasti brez vsakega poviada skrajno neusmiljeno tudi proti takim osebam, ki niso zakrivile ničesar. Ker je večina duhovnikov zaprta, ostali so ljudje brez duhovniške pomoči in se morajo vsled tega celo pogrebi vršiti brez duhovnikov. Po celi Macedoniji se zapirajo bolgarske šole in semenišča, učitelji pa se nahajajo skoro vsi v zaporih.

Domače in razne novice.

Odlikovanje. — Finančni svetnik in načelnik tukajšnjega davčnega oddelka pri okrajnem glavarstvu, g. E. Rovis, je odlikovan z vitežkim križem Franc Jožefovega reda.

Potrjen zakon. — Zakon, katerega je sklenil naš deželni zbor v zadnjem svojem zasedanju, gledé zboljšanja živinoreje na Goriškem, zadobil je te dni Najvišje potrjenje.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvu: monsignor Janez Abram o pri-liki svoje devetdesetletnice 90 K; Oskar Gabršček, državni poslanec 30 K; „Hranilnica in posojilnica“ v Tolminu 80 K. Srčna hvala!

Gostovanje družbe slovenskih igralcev. — Kakor smo že zadnjič poročali, priredi družba slovenskih igralcev iz Ljubljane, kakor po drugih slovenskih mestih tudi v Gorici in sicer v torek in sredo svoje glediške predstave. Kakor poročamo na drugem mestu današnjega lista, vpripori omenjena družba v Gorici in sicer v dvorani „Slovenske čitalnice“ izi. Zvezki Otela in Huzarji. Povsod.

kjer je nastopila ta izvrstna igralska družba, žela je dosedaj najburnejšo pohvalo in so bile nje predstave jako obiskovane. Zaradi tega smo pa prepričani, da ne zaostanejo tudi goriški Slovenci, ter pokažejo, da se zavedajo svojih dolžnosti ter da znajo ceniti vsak napredek na kulturnem polju in tako tudi napredek slovenske dramatike, ki je od prevelikega pomena za duševni razvoj našega naroda. Zatorej pritecimo v torek in v sredo vsi v dvorano „Goriške čitalnice“, kjer se nam bo nudil krasen duševni užitek.

„Slovenska čitalnica“ v Gorici priredi v svoji dvorani v torek, dne 2. junija leta 1903. ob 8. uri zvečer gledališko predstavo s prijaznim sodelovanjem družbe slovenskih igralcev iz Ljubljane. Igrala se bode veseliga v štirih dejanjih „Huzarji“, napisal pl. Moser, poslovenil R. Vrabelj, režiser Adolf Dobrovolny; I. Vojni načrt. II. Ženski poročnik. III. Iznenadenje v pavilonu. IV. Zmesnjava nad zmesnjavo. — Osebe: Orlovec, major v pokoju, g. Dobrovolny; Berta, njegova hči, gđ. Kočvarjeva; Oskar pl. Blagaj, g. Nučič; Vera, njegova soproga, ga. Dobrovolna; Podgorski, huzarski poročnik, g. Danilo; Olga Rožnikova, vdova ga. Danilova; Ivan, sluga majorja Orlovca, g. Molek; Sluga g. Blagaja, g. Razberger. Prvo in četrto dejanje se vrši v stanovanju g. Blagaja, drugo in tretje dejanje pri majorju Orlovcu.

V sredo, dne 3. junija ob 8. uri zvečer, se bode igrala veseliga v treh dejanjih „Ženski Otelo.“ Napisal Aleksander Dumas. Prevedel Fran Schmidt. Vprizoril režiser Adolf Dobrovolny. Osebe: Lavoslav pl. Rosič, kapitan, g. Dobrovolny; Maks Senčar, g. Danilo; Tone Globočnik, mornar, g. Molek; Dr. Robert Trdina, notar, g. Nučič; Matilda, ga. Dobrovolna; Gospa Štrukljeva, bivša kuharica, ga. Danilova; Vida, gđ. Kočvarjeva. Godi se na posestvu kapitana pl. Rosiča v okolici Trsta.

Vstopnina: Sedeži prve vrste 2 K; sedeži druge vrste 1 K 80 vin.; sedeži tretje vrste 1 K 20. vin. Stojišča 60 vin. Predprodaja sedežev pri kustos čitalnice gosp. Koršiču.

Smrtna kosa. — V tukajšnji hiralnici je umrl te dni Miha Komel, katerega je poznalo celo mesto pod imenom Keo in katerega se gotovo prav dobro spominjajo oni, ki so hodili v Gorico v šolo pred kakimi štiridesetimi leti. Vsprejeli so ga v mestno hiralnico, ko je bil star 20 let in ostal je v nji do smrti, to je celih 39 let.

Zakrament sv. birme. — Jutri na binkoštno nedeljo delil bode naš premlad nadškof zakrament sv. birme, in sicer predpoludne po dokončani sv. maši, v stolni cerkvi, popoldne po dokončanem blagoslovu, pa v cerkvi sv. Ignacija. Na drugi binkoštni praznik, t. j. v ponedeljek, delil se bode zakrament sv. birme zopet po dokončani veliki maši, v stolni cerkvi, popoldne pa v nadškofjski kapeli.

Goriške mestne volitve. — Z volitvijo v prvem volilnem razredu, ki se je vršila včeraj, so se dokončale letošnje dopolnine mestne volitve v Gorici. Udeležba pri volitvah je bila jako maloštevilna in izvoljeni so bili vsi oni kandidati, katere smo v svojem listu že navedli in za katere sta se združili laška liberalna in takozvana ljudska stranka.

Nehvaležnost. — 18-letni pohajč Peter Medved, katerega hranita brezplačno njegov stric 43 letni Andrej Boškin in njegova žena Magdalena, ni bil zadovoljen z večerjo, katero sta mu pripravila. Začel je razsajati. Ko mu je pa stric rekel kar mu je šlo in ga opomnil, da mu ne more dati boljše večerje, spozabil se je pohajč tako zelo, da je strica udaril po glavi. Stric je naznanil to policiji in ta je nehvaležnega Petra Medved spravila pod ključ.

Žepni tatovi. — V četrtek je bil živinski sejem v Gorici, kakor je sploh vsak drugi in zadnji četrtek v mesecu. Na sejem je prišla tudi neka Nadellutti Pier na iz Fare, z namenom, da bi si kupila prašiča. Imela je v žepu 37 kron. A kako presenečenje za ubogo ženo, ko je hotela kupiti prašiča in ga plačati, pa ni našla v žepu niti jedne krone več. — Pretekli mesec zgodilo se je to neki drugi ženski in sicer tudi zadnji četrtek meseca na goriškem živinskem trgu. Tudi ti ženski je neki lopov izmaknil iz žepa 20 K. — Opozorjamo naše ljudi na ta dva slučaja, da se bodo znali varovati pred žepnimi tatovi, ki so začeli izvajati, kakor se vidi, tudi v Gorici ta lopovski posel.

Poskus samomora. — V nedeljo se je hotel v neki tukajšnji krčmi ustreliti blazinarski pomočnik, Ludovik Narad, iz Karavidarja pri Zagrebu. Njegova ljubimka sunila ga je pravočasno v roko

Izpred sodišča. — Dne 21. febr. t. l. so nekateri Oličani napadli hišo Ivana Bizjuka in Jakoba Likarja iz Dola. Prvemu so zagnali v okno spalnice jeden kos železa. Dočim so napadli hišo drugega s kamenjem. Bilo jih je več, a zasacili so le 27 letnega Naceta Bratino, 22 letnega Antona Bratino, 26 letnega Franceta Krapeža in 42 letnega Josipa Vidmarja. Ti so se morali te dni zagovarjati pred sodiščem zaradi nasilstva in hudobnega poškodovanja. Dobili so vsak po 4 mesece ječe.

Izpred sodišča. — V predzadnji številki svojega lista smo posneli po listu „Il Piccolo“ vest, da se je vršila kazenska razprava pred tukajšnjim kazenskim sodiščem proti trgovskemu pomočniku Antonu Nabergoju, katerega je njegov gospodar, g. A. Casagrande, ovadil sodnji zaradi ukradenih 500 K. To pa ni res. Gosp. A. Casagrande ni ovadil trgovskega pomočnika A. Nabergoja, pač pa trgovskega pomočnika Kobala Henrika, in je bil torej Kobal Henrik in ne Anton Nabergoj obsojen na 10 dni zapora, ker je sodišče spoznalo, da je Kobal Henrik oškodoval g. Casagrande le za 2 K, a ne za 500 K.

Sklep računa. — Zastavljalnica in z njo združena hranilnica v Gorici za 62. upravno leto 1902, nam kaže sledeče podatke.

Zastavljalnica je imela v preteklem upravnem letu denarnega prometa K 729.168,82, t. j. K 55.110,28 več nego v letu 1901, čistega dobička pa K 5451,31. Hranilnica pa navaja K 13.430.095,31 prometa, K 13.006.052,43 hranilnih vlog, K 10.695.230,23 posojil, K 1.959.464,25 vrednostnih listin in K 51.115,07 čistega dobička. Splošni rezervni zalog znaša K 155.795,92 posebni pa K 31.954,04.

Ranil je v Vrtojbi neki vojak 47. pešpolka prav nevarno 32 letnega kmeta Ivana Lasiča, katerega so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov.

Sadjarsko in vinarsko društvo na Vipavskem priredi jutri v Prvačini, kakor smo že to večkrat omenjali, razstavo črešenj in drugih zgodnjih pridelkov. Razstava se odprta ob 10. uri predpoludne in bo odprta do torka zvečer. Jutri ob 3 uri popoldne vrši se tam ob enem tudi vipavski vinski shod. Na njem se bode razpravljalo zlasti o izboljšanju vipavskega sadjarstva.

Vsi naši kmetovalci dobrodošli.

„Bratno in pevsko društvo“ v Dobravljah na Vipavskem napravi, kakor se nam od tam poroča, dne 28. junija v Dobravljah društveno veselico, ter se nada, da se te veselice udeleže tudi druga sosedna narodna društva.

Narodno slavlje v Ajdovščini-Šturju. — Kmalu zavirajo v prisrčen pozdrav naše prelepe trobojnice, kmalu zagrome topiči, in večkratni odmev od sinjih vrhov naših gorā naznanja daleč na okrog, da sta v svoje narode sprejela Ajdovščina in Šturje 40 društev z nebroj gostov, ki so prihiteli od daleč in blizu, da pokažejo sveto, kako radi, kako navdušeno sledijo klicu: „Na narodno slavlje“. Vipavska dolina, gosto posejana z vasmi, pa nič redkeje z društvji, zastopana bode v ogromnem številu, malo ne vsa. Pa tudi s Kranjskega, iz solnčne Gorice, iz soške doline, od Adrije, prihitel društva in gosti. Naš up ni šel po vodi. Obistinil se je nad vse pričakovanje — takega narodnega praznika vipavska dolina še ni doživela. Gibanje med domačini pa je slično onemu na mravljšču, — ne čuješ druge govornice, kakor o slavnosti, ne vidiš mirnih rok, ker vse pripravljajo, da omogoči kar najsijajnejši vsprejem in udobno bivanje gostom mej nami. — Vspored slavnosti, katerega smo že objavili, je mnogovrsten in komur ne bode nudila dovolj užitka jedna zabava, našel ga bode pri drugi.

Odsek je oskrbel, kar je bilo mogoče; še celo rešilne postaje ni pozabil, katero oskrbi okrožni zdravnik gosp. dr. Fink. Naša vrla ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, oskrbela je lastno kolibo, kjer bo ob nežni postrežbi na izbor finih vin in slaščic. V vsopobudo rojkom izjavljamo slovesno, da narodna slavnost ni odgodena, niti oblastveno prepovedana.

Na svidenje 1. junija v Ajdovščini-Šturju!

Ajdovsko-šturska narodna društva.

Izletnikom v Ajdovščino. — Gospodu obratnemu voditelju v Ajdovščini, Hrabru, se je vendarle posrečilo izposlovati za binkoštni ponedeljek na železniški progi Gorica-Ajdovščina posebni vlak. Ta vlak odide namreč iz Gorice v Ajdovščino ob 2. urah in 10 m. popoldne, ter odide z Ajdovščine v Gorico okolo

11. ure in pol. Ta vlak bo toraj za goriške izletnike jako prikladen in bo tudi gotovo prenapolnjen, kajti čas za odhod in dohod je v vsakem oziru jako ugoden.

Toča. — V torek popoldne je napravila toča v občini Dolenje pri Korminu mnogo škode.

Poslanci pri zgradbi nove železnice. — Železniški odsed državnega zbora je izvolil odsek, ki si bo ogledal vsa dela na novi železnici. Dotični člani odseka pridejo 19. junija na Bled, 20. junija v Bohinj, 21. v Hrušico in 22. junija v Rožno dolino. Dne 19. junija pridejo v Trst. Tam si ogledajo nova dela pri razširjenju luke tržaške ki so istotako v zvezi z novo železnico.

Irredentovska demonstracija v tržaškem gledališču. — V torek so v tržaškem gledališču „Politeama Rossetti“ vprizorili italijansko opevo „Ernani.“ Ta opera je dala že večkrat povod hudim protivstrijskim demonstracijam in je bila njena vprizoritev v naših gledališčih zaradi tega tudi prepovedana. V torek pa je tržaška modra policija po petnajstih letih vprizoritev te opere zopet jedenkrat privolila. V operi se nahaja namreč mnogo mest, ki popolnoma odgovarjajo aspiracijam in duhu naših irredentovcev. Zato pa so dala ta mesta v torek tudi povod k demonstracijam, kakršnih niso v Trstu že dolgo let doživeli. Ko so namreč prišla na vrsto omenjena mesta, klicalo se je med viharim ploskom: „Viva Italija!“ „fora l'Austria!“ in „abaso l'Austria!“, z galerije so metali liste v barvah laške trobojnice in z napisom „Viva l'Italia“. Da so za demonstracijo imeli več povoda, metali so tudi črno-rumene liste, na katerih je bil italijanski napis: „Živio Radecky, uničevalec podlih Italijanov!“ Seveda, so ti listi, katere so irredentari sami trosili, vzbudili nepopisno ogorčenje. V isti namen so razvili tudi črno-rumeno zastavo in jo potem „v ogorčenju“ — razstrgali in jo poteptali. Demonstracija je dospela tako daleč, da je vladni komisar slednjič zaukazal zaključiti predstavo in izprazniti gledališče. Demonstracije so se potem seveda nadaljevale na ulici.

To so sadovi sedanjega sistema na Primorskem, in ako dopadajo isti avstrijskim merodajnim najvišjim krogom, zadovoljni moramo biti z njimi tudi mi. So pa res krasne te razmere, in človek bi mislil, da je pri nas v Avstriji vedno pustni čas. Po izvolitvi tržaškega župana dr. Sandrinelija, demonstriralo se je s tem, da se je demonstrativno razvila italijanska trikolora. In kdo je bil oni, ki je demonstrativno in nekako izvajajoče glasoval za ono listo kandidatov za tržaško mestno starešinstvo, h kateri pripada tudi dr. Sandrineli? Ta je bil sam c. kr. namestništveni svetovalec Jettmar, ki je pri omenjeni volitvi zastopal vlado.

Izgredi v Ljubljani. — Po manifestacijskem shodu, ki se je vršil v nedeljo v Ljubljani v mestnem domu in ki je bil v resnici inpozanten, so se dogodili v Ljubljani neki mali izgredi in sicer na večer, ko se je množica vračala s kolo-dvora, kamor je spremljala odpotujoče hrvaške goste, v mesto. Izgredi so obstajali v tem, da je množica razbila nekaj šip na Mahrovi hiši in pa nekoliko zarozljala pred nemško kazino, kjer je bilo istotako pobitih nekoliko šip. Dočim korespondenčni urad navadno s plaščem pozabljivosti pokriva vedno take izgrede, ako jih provzročijo v laških mestih irredentovci ali pa v nemških mestih Vse-nemci, je ta urad ljubljanske izgrede pretiral, kar je najbolj mogel in poročal v svet o stvareh, ki se niso dogodile pri ljubljanskih izgrelih. Tako je n. pr. korespondenčni urad zatrobil v svet, da je med demonstracijo pred kazinskim poslopjem nekdo celó dvakrat iz revolverja ustrelil v kazinsko kavarano ter da sta krogli frčali tik glav nekih v kavarni se nahajajočih gostov. Zdaj pa je uradno konstatirano, da omenjenih strelav sploh ni bilo in da so bila poročila korespondenčnega urada, v tem pogledu popolnoma neresnična. Čudimo se pa tudi ljubljanskim slovenskim listom, da so se tudi oni prenačili ter da so tudi oni raco o omenjenih streljih brez vsake rezerve poslali v svet. Mi nikakor ne odobrujemo izgrediv, posebno pa takih ne, ki se dogajajo brez vsakega utemeljenega povoda. Če je pa res, da je bila množica, ki je korakala mimo kazinskega poslopja izzvana in da so bile nekatere osebe polite z vodo, potem je naša obsodba gledé izgrediv pred nemškim kazinskim poslopjem v Ljubljani najmilejša, da, celó minimalna, kajti potem bila bi predrznost nemške peščice, nahajajoče se v slovenski Ljubljani, daleč prekoračila meje dopustljivosti od strani ljubljanskih Slovencev. In rekli bi skoro, da so Nemci v tem

Iz Krivošije v Dalmaciji nam piše neki naš naročnik to-le: Tudi v Krivošiji je zredno hrvatsko ljudstvo jako vznemirjeno zaradi dogodkov na Hrvatskem. Povsod je videti znake žalosti. V Kotoru so se vršile te dni velike demonstracije. Najlepše je to, da so se Hrvatje in Srbi združili, ter da skupno postopajo proti skupnemu sovragu Parnik „Wurmbrand“ ustavljal se je te dni na mnogih krajih pred luko, ker se je raznesla vest, da se nahaja na njem neki Madjar in se je bilo bati izgrediv, ako bi bil parnik priplul v luko.

Poraba tobaka na Ogrskem. — Poraba tobaka na Ogrskem je bila letos za 449.302 K v prvem četrtletju večja kot v istem času lani. Skupni prejemki so namreč znašali v prvih treh mesecih letos 24087.405 K.

Obvestilo in zahvala. — Vsem onim čč. gg. duhovnikom in svetnim prijateljem, ki so me za časa mojega bivanja pri mojem pregostoljubnem prijatelju na Franc Jožefovem tekalšču št. 40 v Gorici, obiskovali, kakor tudi vsem onim, ki so se me na kakoršenkoli način spominjali, naznanjam tem potom, da sem se dne 30. t. m., ker se mi je zdravilje nekoliko izboljšalo, povrnil zopet v Branico. Ob enem se zahvaljujem vsem skupaj za izkazano sočutje ter želim vsem od sra, da bi jih Bog obvaroval pred vsako boleznijo in še posebej pred tako, kakor sem trpel jaz. Na svidenje in Bog z Vami!

V Gorici, 29. maja 1903.

Marko Vales.

Razpis službe.

Pri podpisnem županstvu razpisuje se služba občinskega tajnika z letno plačo 800 K. Zahteva se popolno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter sposobnost voditi vsa tajniška dela. Prošnje z izkazilom sposobnosti je vložiti do 15. junija t. l. pri podpisnem županstvu.

Županstvo v Cerknem,
dne 18. maja 1903.

A. Kosmač,
župan.

Teodor Slabanja,
srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Tomaž SELJAK,

sobni slikar in pleskar v Podmeleu pri Tolminu, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah.

Tomaž Huala,

trgovec z lončarskimi, porcelanskimi in steklarskimi izdelki, v Gorici na Travniku h. šte. 8, (prej Weidlich)

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi z zagotovitvijo točne in solidne postrežbe, opiraje se na svoje obilno znanje v tej stroki kot večletni uslužbenec v trgovinah gg. Sturli in Monari na Travniku.

Vse po najnižjih cenah!!

Anton Kuštrin

Gospodski ulici h. šte. 25,

priloga častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanj po 5 Kg. na vse kraje.

Anton Pečenko

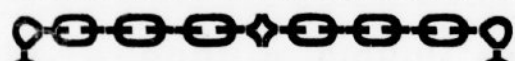
Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priloga

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih v
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

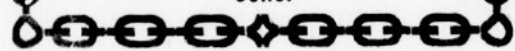
Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakovrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica,

priloga p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

V odlikovanem fotografskem
atelje-u

Anton Jerkič,

v Gorici,

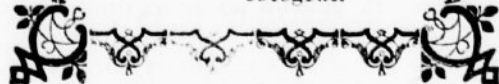
Gospodska ulica št. 7

drugo nadstropje

izdelujejo se vsa v fotografsko stroko spadajoča dela v najmodernejšem stilu in neoprekosljivo natančnostjo po jako zmernih cenah; priloga se tudi v izdelovanje krajevnih in drugih rasglednic, ki so priznane kot najlepše.

Z odličnim spoštovanjem se priloga

Ant. Jerkič,
fotograf.

urar c. kr. državnih
železnic. Gospodska
ulica št. 25, Gorica,

priloga svojo veliko zalogo srebrnih in zlatih naj-
boljših švicarskih ur in ve-
re gld. rižic po naj-
nižjih cenah,
prej. zlate posebno v
ure od gld. času sv.
20 naprej, za BIRME.
gospodične in Pozor!
sicer zlate od 11 torej!
gld. naprej. Spre-
jema tudi popra-
vo vsakovrstnih ur.
Vsako popravilo ga-
rantira eno leto. —
Delo solidno. Se priloga
svojim rojakom

Pri svetem Antonu Padovanskem

PRVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevijev, ritualov, diurnov in neštivilne nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, prilogačljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križčev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetlic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezanja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

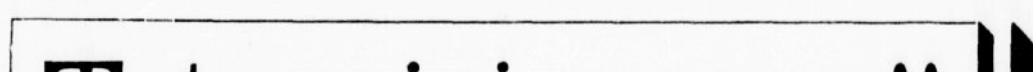
Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

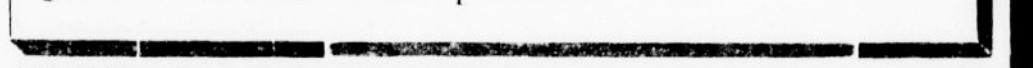

Trtorejci, pozor!!

Ne zamudite ugodne prilike cenega nakupa gumijevih vezij za cepljenje. Domača tvrdka

Konjedic & Zajec, Gorica,

pred nadškofijo šte. 5., Vam nudi iste in sicer 1 kilogram stane 19 kron, na drobno po 20 stotink radi opustitve.

Špedicijska poslovnica
Gašpar Hvalič
v ulici Morelli št. 12,

Priloga se toplo Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima

tri nove zaprte vozove
za prevažanje,

zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

Nova zaloga pristnih vin.

Andrej Abuja,

v Gorici, Križne ulice (Via della Croce) šte. 4,

priloga zasebnikom, krčmarjem in drugim svojo zalogo belih in črnih vin po zmernih cenah. Dostavlja na dom in razpošilja po železnici v sodih po 56 litrov naprej. — Na zahtevo pošilja tudi uzorce. — Postrežba poštna in točna.

Ivan Schindler, Dunaj III., Erdbergstrasse 12.

pošilja že veliko let dobro znane
stroje vsake vrste za poljedelstvo.

Mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitle, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroj za rezanje repe, mline za goljanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, vodovode, žel. cevi itd.

Od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah! Ravno tako vse priprave za kletarstvo: medene pipe, sesalke za vino, gumijeve in konopljene cevi, gumijeve ploče, stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladoled, priprave za izdelovanje sodovke in penečih vin, mline za dišavo, kavo itd.; stroje za izdelovanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice; želežno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestav, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje pleskarje itd.

Vse z večletnim jamstvom!

Po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke! Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

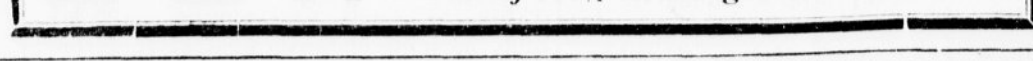
Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Piše naj se naravnost:

Ivan Schindler,

Dunaj III., Erdbergstrasse šte. 12.

„Krojaška

zadruga“

Gorica,

Gospodska ulica št. 7.

Ravno došle

so zadnje novosti raznega krojnega blaga za spomladansko in letno sezono, kakor: Volne, perkal, Oksfort, Batist, satin, Zefir, svilo za prati, Tennis, Pique bele in barvane. — Moška sukna po vsaki ceni in veliki izbi. — Nadalje ima bogato zalogo platna, Chiffona in prtenine, hlačevine, volnene odeje, koftov, bombaževine, žepnih rut, robcev, ovratnikov, naprsnikov in raznih drobnin.

Preproge, zagrinjala in po-
grinjala iz volne in bomba-
ževine. — Tudi se še naznanja
slavnemu občinstvu, da se raz-
proda vse od prejšnjih
sezona zaostalo blago pod
lastno ceno.

Na zahtevo stranke
pošiljajo se uzorci poštnine
prosti hitro in točno.

Konečno se naznanja
slavnemu občinstvu, da
so cene tudi vsemu no-
vemu blagu tako nizke,
da se ni bati nikake
konkurence!

Cene so stalne!

Zdaj se nudi rojakom v mestu
in na deželi prilika za pošteno
in solidno postrežbo!